

Jegyzőkönyv

az Országos Köznevelési Tanács

2009. november 12-én, csütörtökön, 10 órai kezdettel,
az Oktatási és Kulturális Minisztérium (Budapest V., Szalay utca 10-14.)
101. számú tanácstermében megtartott
ülésétől

Napirend:

1. Az oktatási jogok biztosának beszámolója a 2008. évi tevékenységéről
*Előadók: Dr. Ááry-Tamás Lajos és
Dr. Óry Magdolna*
2. A Tankönyv és Taneszköz Bizottság beszámolója
Előadó: Dr. Szabados Lajos bizottsági elnök
3. Egyebek
 - Egy fő delegálása a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP) monitoring bizottságába

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács tagjai:**

Barlai Róbertné
Bátyai László
Dr. Cseh Sándor
Dr. Csermely Péter
Görbe László
Dr. Hadházy Tibor
Horn György
Dr. Hunyady Györgyné
Dr. Iker János
Dr. Karlovitz János
Dr. Keszei Ernő
Dr. Loránd Ferenc
Dr. Mihály Ottó
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szebedy Tas
Dr. Szenes György
Dr. Szilágyi János
Dr. Trencsényi László
Dr. Vass Vilmos
Dr. Závodszy Géza

Meghívottak:

Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes
Dr. Aáry-Tamás Lajos, az oktatási jogok biztosa
Dr. Óry Magdolna, az oktatási jogok biztosa hivatalának munkatársa
Kosinszky Zsuzsa (OKM)

Tartalomjegyzék

Általános bevezető	5
Javaslat a napirend megváltoztatására	5
Hozzászólások	5
Határozat	14
A közoktatási törvény módosítását célzó országgyűlési képviselői indítvány érettségire-felvételire vonatkozó paragrafusairól hozott OÉVB-határozat	14
Az oktatási jogok biztosának beszámolója	23
Határozat a Tankönyvbizottság beszámolójának elnapolásáról	44

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 09 perc)

DR. LORÁND FERENC, az OKNT elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok minden megjelentnek. Imponáló létszámban vagyunk jelen.

Szeretném javasolni, hogy a kiadott napirendtől eltérően, legelőször tárgyaljuk meg az OÉVB állásfoglalását a parlamenti javaslattal kapcsolatban, amit Tatai-Tóth képviselő úr terjesztett elő. Ez a javaslatot – aminek az anyagát megkaptátok – és az OÉVB állásfoglalását kellene OKNT-szintre emelnünk, illetve megvitatni, és amennyiben el tudjuk fogadni, az Országos Érettségi Vizsgabizottság álláspontját, akkor OKNT-határozattá kellene emelni.

Van-e kifogás az ellen, hogy ezt vegyük előre?

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Az én megítélésem szerint olyan helyzetben van az Országos Köznevelési Tanács, amilyenben – egy ciklus kihagyással negyedik ciklusban vagyok itt –, még nem volt. Kaptunk egy olyan anyagot – egyébként drótpostán, és szerintem ma még nincs garancia arra, hogy drótpostán mindenkihez eljut -, amely egy egyéni képviselői indítványt tartalmaz - a szándékosan nem minősítem, de egyetértek a kritikákkal -, amelyet egy párt képviselője terjesztett elő, és a képviselőcsoport tagjai írták alá. Tehát egy pártelőterjesztés. Sajátos módon, kormánypárti, bár teljesen mindegy, kaphattunk volna ellenzéki párttól is.

Az én megítélésem szerint egy elvi kérdés, hogy a Köznevelési Tanács egy parlamenti pártnak – mindegy, melyiknek – az előterjesztéséről nem foglalhat állást. Ezt nagyon nyomatékosan mondom, én nem is vagyok hajlandó ilyen vitában részt venni. Abban a pillanatban, hogy állást foglalunk e mellett, a másik oldal, több oldal azt mondja, hogy egy pártelőterjesztés támogatását tette meg az OKNT.

Félreértés ne essék: az én törvényértelmezésem szerint a parlamentnek lehetünk partnerei, ha ezen az előterjesztésen legalább három párt aláírásait látnánk.

Az Országos Érettségi Vizsgabizottságnak mondhatta volna, hogy az ördög vigye, nem foglalkoznak vele – de foglalkoztak. Miért nem javaslom? Mert elvi kérdés. Ha az első tétele igaz, abból következik, hogy nem tárgyalhatjuk. Nagyon zárójelben mondom, hogy az általános értékeléssel egyetértek, az indoklással már nem. Belemennénk valami egészen másnak a tárgyalásába: mi a felsőoktatás, az tömeges, nem tömeges, melyik része az, igaz-e egy ilyen általában... - egészen más szakmai kérdés.

Van egy nyomatékos javaslatom: egyáltalán ne vegyük napirendre. Az Országos Érettségi Vizsgabizottság álláspontját is tegnap kaptam meg drótpostán. Néhány tanácstaggal próbáltam konzultálni: el se jutott hozzájuk. Vagy nem jut el, vagy nem nyitják meg, tehát nem lenne alkalmas a tárgyalásra. De mindaz, amit mondok, nem érdekes, mert az első megállapításomból következik, hogy egyáltalán nem kell ezzel foglalkozni.

A zavaromat tovább növeli, hogy itt látunk – nem vagyok politológus, isten őrizz, hogy politizáljak – a legkülönbözőbb irányzatoktól módosító javaslatokat: SZDSZ, aztán van egy olyan, amit az államtitkár ír alá, van, amit, úgy látom – zavarban vagyok, mert nincs odaírva a párt – ellenzéki képviselők írnak alá. Ezt most kaptuk meg, el se tudom olvasni.

Ceterum censeo, ez már nem is érdekes. Nagyon nyomatékos javaslatom, hogy ne menjünk ebbe bele, hogy egy képviselő vagy képviselőcsoport egyéni indítványa, nem a miniszter terjeszti elő, most látunk az államtitkártól valamit... Ebbe ne menjünk bele, és térjünk át az

érdemi részére, mert az nagyon izgalmas, amit az oktatási jogok biztosa ír, meg ott van a tankönyvbizottság, itt vannak a bizottságok képviselői.

Ez a tiszteletteljes, de nagyon nyomatékos javaslatom. Köszönöm szépen.

DR. SZENES GYÖRGY: Arról elég nehéz beszélni, hogy mikor teszünk jót, mikor rosszat. Az előző OKNT-ülésem éppen azt kifogásoltuk, hogy nem tárgyalta meg az Országos Köznevelési Tanács a képviselői módosító indítványt. Aztán az átment, a mi véleményünket nem tudtuk kellőképpen artikulálni.

Attól félek, hogy ha nem teszünk ellene, és nem fogadjuk meg az Országos Érettségi Vizsgabizottságnak a javaslatát, nem tárgyaljuk alaposan az érettségi és a felsőoktatás kapcsolatát, ez is át fog menni. Ez pedig annyit fog rombolni a hazai érettségi rendszeren, hogy – merem mondani – azt működésképtelenné teszi. Hogyha átvizsgáljuk a parlamenten ezt a javaslatot – mindegy, milyen pártnak milyen egyéni képviselői indítványát –, akkor beállhat az a kellemes állapot, hogy az érettségi vizsgát nem lehet megszervezni. Ez körülbelül 30 ezerrel több érettségi vizsgát jelente emelt szinten, amire senki nincs felkészülve: nincs vizsgabizottság, nincs rá idő, nem tudjuk mikor megcsinálni.

Tehát az elvi kérdésen túlmenően is azt mondanám, nagyobb veszélye annak van, hogyha nem tárgyaljuk, nem emeljük fel a szavunkat, mert akkor joggal mondhatják, hogy mi a bánatnak vagyunk, ha olyan oktatáspolitikai kérdésben nem mondunk véleményt, amely – mindegy, hogy agyament képviselői indítvány vagy egy nagyon korrekt képviselői indítvány, most ne minősítsük – ránk tartozik, és ehhez kétség nem fér. Én ezt nagyon javasolnám.

Persze, nagyon nem szeretném, ha tényleg ez lenne a rendszer, hogy egyesével kerülnének be képviselői indítványok. Persze, igaza van Gézának, ez nem normális állapot. De ha ilyen abnormális a helyzet, akkor mégiscsak tárgyaljuk meg, mondjunk róla véleményt. Ha nem mondunk róla véleményt, akkor komoly gond lehet belőle. Köszönöm.

DR. KESZEI ERNŐ: Köszönöm szépen a szót, elnök úr.

Tisztelt Tanács! Én azt gondolom, van megoldás. Závodszy Gézának teljesen igaza van: nekünk nem kellene pártokkal párbeszédet folytatnunk - valami hasonló van itt az állásfoglalásban, hogy elutasítjuk egy pártfrakció kezdeményezését -, viszont a megoldás az lehetne, hogy ezzel kapcsolatban kifejtjük azt a véleményünket, hogy szerintünk ez a javaslat nem megoldás, mert egy általánosabb, átfogóbb revízióra szorul az érettségi rendszer – és a felvételi pontrendszer, teszem hozzá.

Ezzel a módosítással én hozzá tudok járulni ahhoz, hogy foglalkozzék ezzel a kérdéssel a tanács.

DR. SZABADOS LAJOS: Én csak azt szeretném tudni, hogy Hiller István miniszter úrnak mi a viszonya ehhez. Kicsit furcsának tartom, hogy megkerüljük a minisztert, és úgy hozzuk ide. Köszönöm szépen.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Bennem is az a kérdés fogalmazódott meg, vajon az egy jó jel-e, hogy a parlamenttel párbeszédet folytatunk, vagy épp nem az. Amennyiben ez válasz arra, hogy valamikor mi fordultunk a parlamenthez egy kérdésben, a fejkvóták kérdésében, kérve, hogy segítsen, javítson rajta, akkor pozitívan tudnám értékelni, hogy folytatódik a párbeszéd. De nem tudom, mi volt arra a válasz. Szerintem semmi. Amit mi üzentünk a parlamentnek, arra volt-e

egyáltalán reagálás, volt-e válasz? Ugyanakkor én egy kórképnek tartom, hogy nem a minisztériumon, nem a miniszteren át megy a dolog. Hadd fejezzem ki: fájlalom, hogy a miniszter úr nem tisztel meg minket a jelenlétével, érdeklődésével. Az előző miniszterek jelen voltak, volt, aki minden ülésen – még Mádl úr. Mondjuk, nem a miniszterből áll a minisztérium, nyilván vannak a minisztériumnak nagyon jeles és nagyon tudós képviselői, akiket nagy tisztelettel látunk, de valahogy úgy tűnik, hogy ez a parlamenti párbeszéd inkább rossz jel, mint jó. Én nem vagyok képben, nem tudom megítélni, mert nem vagyok annak a tudásnak birtokában, hogy ilyen nagyszabású és fontos kérdésekre ilyen hirtelen reagáljak – itt van az asztalon, vagy a gépen, amit nem tudok előhívni. Ebben én nem óhajtok részt venni.

DR. SZILÁGYI JÁNOS: Az előrehozott szakképzésnél láttuk, hogy egyre inkább az a technika jön divatba, hogy nagy horderejű kérdéseket egyéni képviselői módosító indítvánnyal visznek be a parlament elé. Nem tudom megítélni, hogy az jó vagy nem jó, ha mi ezzel a kérdéssel foglalkozunk, azt viszont tudom, hogy ha most nem mondunk véleményt, nem alakítjuk ki a viszonyunkat ezekhez a javaslatokhoz, akkor ez a vonat elhúz mellettünk, a parlament dönteni fog – így, úgy vagy amúgy –, és gyakorlatilag mondhatják, hogy tulajdonképpen csendben volt az OKNT, nem szólalt meg. Valami módon gondolkodni kellene azon, hogy alakítjuk ki az álláspontot. Olyan technikát is lehet alkalmazni, hogy az oktatási bizottság ülésén az OKNT elnöke elmondja az ezzel kapcsolatos véleményt, és akkor mindjárt kijövünk ebből a dugóhúzóból, hogy milyen szinten milyen véleményt mondunk.

Szerintem valami módon szakmai véleményt kellene mondani. Lehet itt érzékenynek lenni ebben a kérdésben, de valamifajta véleményt kellene mondani. Én legalábbis így érzékelem. Hogy milyet, azt nyilván majd kialakítjuk. Köszönöm.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Én a jogi részét illetően nem gondolom, hogy ez így működik. Az OKNT azt tűz napirendjére, amiről dönt, hogy napirendjére tűzi. Hogy az honnan jött, melyik bizottságtól – amivel tele van az ország, a legkülönbözőbbekkel –, civil szervezettől, vagy valamilyen, az adott területet érintő, olyan magazin vagy napilap részéről, amivel kapcsolatban úgy gondolja, hogy állást kell foglalni, akkor ezt napirendre tűzheti. Nincs megkötés ebben a dologban. Nem gondolom, hogy olyan nagy probléma lenne: ez is egy a sok közül, és ebben az értelemben tényleg mindegy, hogy honnan. Én tehát azt gondolom, hogy ennek a napirendre tűzésében nincs semmi, ami miatt nekünk szenvedni kell.

Hogy nem ment át a miniszteren... - ezen lehet vitatkozni, hogy ez jó vagy nem jó. Én úgy gondolom, nekem, Mihály Ottónak, személy szerint van erről egy szakpolitikai és politikai véleményem, de ez nem gátol meg abban, hogy ebben a dologban véleményt mondjak. Én úgy gondolom, ha az érettségi bizottság megtette ezt, akkor ugyanígy megteheti az OKNT is.

Az más kérdés, én azokkal értek egyet, akik borzasztóan fontosnak tartják ezt a dolgot. Ahhoz képest, hogy most néhány ember, aki a parlamenti székben ülhet, úgy gondolja, hogy ő ezt a dolgot érti, tudja, és előterjeszti a nélkül, hogy átengedte volna bármilyen szakmai fórumon. Ha ezt nézem, akkor azt mondom, nekem ez fontosabb annál – és jogilag sem áll meg -, akkor pedig azt javaslom, igenis, foglaljunk állást ebben a kérdésben. Ez a magyar közoktatási rendszer egészét hihetetlen mértékben érintő dolog, amit ebben most lépni akarnak. A továbbképzés meg egyszerűen katasztrófális.

BARLAI RÓBERTNÉ: Kérdezni szeretnék. Hány módosító javaslatot kellene ma megtárgyalnunk? Én nem tudtam áttekinteni.

HORN GYÖRGY: Öt terület.

DR. SZABADOS LAJOS: Kilenc kérdés.

BARLAI RÓBERTNÉ: Lehet, hogy ezt az egyet megtárgyalta az OÉVB, de a többibe is bele kellene mélyedni. Örömmel látom itt, hogy az önképzéssel kapcsolatban a pedagógus-továbbképzési rendeletben most valami változást javasol valaki – mert az egy ellenőrizhetetlen dolog -, de ezt végig kellene gondolni alaposan. Nekem az a gondom ezzel, hogy most minden kérdést el tudunk-e dönteni. Lehet, hogy rendkívüli ülésre volna szükség, ha úgy dönt az OKNT, hogy ezeket megtárgyalja. Lehet, hogy ebben van egy előkészített vélemény, de a többiben nincs.

Köszönöm szépen.

GÖRBE LÁSZLÓ: Az iskoláknak körülbelül húsz százalékát érintő – gazdaságilag is érintő – kérdésekről van szó. Nagyon komoly horderejűnek tartom ezeket a javaslatokat. A középiskolákat nagyon komolyan érintik, részben több tanár igényével, részben pedig a kimenetet illetően, a felkészítést, amivel eddig törődtünk. Én nagyon rossznak tartanám, ha most összezsapnánk. Úgy gondolom, hogy a közoktatást elemileg érinti, és ha ezzel nem foglalkozunk, lemondunk arról, hogy a közoktatást befolyásoljuk valami módon. Köszönöm szépen.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Ügyrendi kérdésről beszélünk. Szeretném arra kérni a tanácsot, hogy a következőket mérlegelje az ügyrendi szavazásnál:

Závodszy Gézának igaza van abban, hogy egy ilyen előterjesztésnek alaposabb előkészítéssel és időben kellene odaérkeznie, hogy napirendre vegyük, vagyis ez egy olyan ügyrendi dilemma – a nyolc nappal előbb stb., most nem sorolom föl -, ami nem teszi lehetővé a tárgyalást.

Az ügyrendünkben az is szerepel, hogy a bizottságok, illetve meghatározott számú OKNT-tag kérhet rendkívüli ülést, napirendet. Négy OKNT-tag előterjesztéséről van szó. Ha most azt nézem, az OÉVB tagjai közül négyen OKNT-tagok, és mi úgy döntöttünk, kérjük ehhez az OKNT támogatását, hiszen az Országos Érettségi Vizsgabizottság az OKNT-nek egy bizottsága, és saját nevében nem akart – bár lehetett volna, de ez nagyobb súlyú dolog.

Alapvetően az ügyrendben ezt a két, egymással némiképpen szemben álló megállapítást kérem, hogy mérlegeljétek, és így szavazzatok.

A dolog hátteréhez még egy dolgot: én úgy ítélem meg, fontos közjogi kérdés, hogy Magyarországon a parlament a legfőbb törvényalkotó, jogalkotó testület, és mint ilyen, természetesen független tőlünk. Másrészt pedig úgy ítélem meg, hogy itt egy szakmailag előkészítetlen – tartalmától akár függetlenül is –, a következményekkel nem számoló törvény-előkészítésről van szó. Úgy ítéltük meg ott, hogy ami minket érint, szeretnénk az OKNT elé hozni. Egyébként úgy látom, a másik négy eljárásjogi kérdéseket szabályoz – az igazgató kinevezését, tanári képesítéseket stb., amiben nincs egyetértési joga, de véleményezési joga még azokban is van az OKNT-nek. Az érettségi ügyében viszont a törvény úgy definiálja, hogy abban egyetértési joga is van az OKNT-nek... *(Közbeszólások: Már nincs!)* Bocsánat, másként fogalmazok: nyárig volt. Egyrészt a véleményezési jog megmaradt, másrészt pedig a törvény

nevesíti az OÉVB-t, tehát az OKNT-nek nem egyszerűen maga alkotta bizottsága, hanem a törvény kötelezi rá, hogy ilyen bizottságot létrehozzon.

Nem akarom megelőlegezni az OKNT álláspontját, az OÉVB álláspontja, hogy ez olyan szakmai vélemény, amelyik támogatja vagy nem támogatja szakmailag az Országgyűlés felé, egy adott képviselőcsoport, valahány képviselő véleményét, az erősítheti és gyöngítheti a döntéshozás során ennek érvényesülését. Bízunk abban, hogy nem annyira boldogtalan ez az ország, hogy a törvényalkotók hátha meghallgatják az, egyébként a törvényben definiált legfőbb szakmai testület álláspontját.

Úgyhogy én kérem, hogy ezt vitassuk meg, vagy döntsünk róla. Köszönöm szépen.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Csak még egy mondatot! Az anyagban szereplő kérdések között az OKNT szempontjából jelentős különbségek vannak – Gyuri megfogalmazta ezt. Amivel kapcsolatban tulajdonképpen a ránk ruházott jogkörnél fogva véleményezési kötelezettségünk is van, ha úgy tetszik, az az érettségi. A többi – miközben mélyen egyetértek azzal, ami elhangzott – az OKNT esetében tulajdonképpen tájékoztatási szinten is megoldható. Hogy utána beleszólunk, az rendben van.

Én tehát különválasztanám. Azt javaslom, hogy a kötelezettségünknek, ami miatt létrehozták ezt az egész dolgot, próbáljunk eleget tenni. És ha van egyetértés, a többi kérdés megtárgyalásához, nem szívesen, de hajlandó vagyok rá, hogy egy rendkívüli ülésre összejöjjünk, és véleményt mondjunk ebben a dologban.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Én úgy fogom föl a kérdést, hogy az Országos Köznevelési Tanács egyik bizottsága hozott egy határozatot. Jelen pillanatban ez az OÉVB többségi akarattal kinyilvánított határozata. Döntenünk abban lehet vagy kell, hogy az OKNT plénuma elvállalja-e, magáénak vállalja-e egy bizottságának határozatát, és ezzel felerősíti azt, vagy azt mondja, kedves bizottság, ez a ti dolgotok marad, maradjon köztetek, ellen nem állunk – mert ilyen jogositványa meg a plénumnak nincs, megakadályozni, hogy egy bizottság a saját álláspontját a megfelelő nyilvánossági csatornákon terítse. Nyilván egy bizottsági álláspontnak kisebb a szakmai súlya, mint hogyha az OKNT plénuma teszi magáévá a javaslatot.

Ha tehát így közelítjük meg a dolgot, akkor szerintem ezek a jogi aggályok elhárulnak. És ha bármely más bizottság állást foglal bármiben, ez a lehetőség mindig adva volt, hogy a plénum ezt hangszerként kihangsúlyozza, vagy azt mondja, hogy maradjon a ti hatáskörötökben.

Erről kellene döntenünk, utána pedig megnézni, hogy az OKNT plénuma milyen mértékben áll ki a bizottság – az érettségi ügyében mégis a legkompetensebb tagjaiból megválasztott bizottság – álláspontja mellett. Én mellette fogok szavazni. Ha nem lesz OKNT-plénum, a saját nyilvánossági csatornáimat felajánlom a bizottságnak.

DR. SZEBEDY TAS: Elnézést kérek, visszautalnék az előző OKNT-ülésre, amikor ugyanez a téma fölmerült, hogy parlamenti képviselő előterjesztése – a legutóbbi esetben a szakképzéssel kapcsolatos döntés –, az OKNT véleménye nélkül jutott határozatra, sőt érvényre. Ott én kifejtettem azon értetlenségemet, hogy lehet, hogy szakmai kontroll nélkül mehet át a parlamenten egy ilyen, és úgy születik döntés. A többségtől kaptam egy olyan véleményt, hogy miért csodálkozom ezen, a parlament hozza a döntéseket, és tudomásul lehet venni, hogy ez így van. A fordított logikát kevésbé értem, hogy ha megkapom azt a megtiszteltetést, hogy egy politikai döntés esetében – tegyük hozzá, hogy a képviselői indítvány mellett biztosan vannak

ugyan szakmai indokok, de erőteljesen politikai szándékú döntés, nem is véletlenül egyirányú politikai csoport szándéka szerint születik – a szakma köteles a politikát legalábbis józanságra biztatni, és melléteni a szakmai véleményt, hogy ez az esetleges politikai szándék jó vagy nem jó.

Ha az előterjesztést elolvasták, kedves OKNT-tagok, azt hiszem, látták, nem egyértelmű, hogy ezt a politikai szándékot szakmailag minden oldalról érdemes megerősíteni. Azzal együtt mondom ezt, hogy én a bizottságban a kisebbség álláspontját képviseltem, és pont azért nekem nagy szükségem lenne rá, hogy adott esetben a teljes plénum melyik véleményt és hogyan erősíti. Ha esetleg nem megerősíti azt a politikai szándékot vagy akaratot, ami a képviselők indítványában van, akkor egy lehetséges szakmai kontrollt ad, ami a magyar politikai életben elég ritka.

Én tehát azt mondom, veszélyes lenne kihagyni a lehetőséget, hogy a politikai szándékot legalábbis a szakma ne mérlegelje, hogy az jó vagy nem jó. Én ezért állnék ki a mellett – részese voltam a négy tag javaslatának -, hogy ezt tárgyaljuk. Gézával ezzel együtt mélységesen egyetérték, már az előző alkalommal is ugyanígy éreztem: nem szerencsés, ha a legsúlyosabb szakmai ügyekben pusztán politikai előterjesztésekkel, gyakorlatilag kontroll nélkül dönthet az, akinek joga van: a parlament. Szerintem próbáljuk mégis használni ezt a kontrollt.

Köszönöm szépen.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nagyon rövid leszek. Nagyon sok figyelemre méltó megjegyzést hallhattunk, és mindegyikben volt olyan, amivel lényegében egyetérték. Egy pontosítás: nem a parlamenttől kaptuk, nem a parlament kezdeményezte. A törvényben valamikor most benne is volt, hogy az OKNT a parlamentnek is partnere – szellemében biztos, hogy benne volt -, de itt egy képviselőcsoportról van szó. Nem szeretnék politizálni. Az elmúlt hónapokban tanúi voltunk – elég groteszk dolog -, hogy képviselők a legkülönbözőbb területről azért rögtönöznek egyéni képviselői indítványokat, hogy a nagyon közeli választáson a pozíciójukat megőrizzék, a legkülönbözőbb helyekről. Ráadásul olyan képviselők, akik elvileg kormánypártiak, de mégsem... Elég furcsa helyzet, és tulajdonképpen az én javaslatom arra irányult, ezt fejezzük ki valahogy, hogy ilyen dolgokban nem vagyunk partnerek. Ez volt az én javaslatom, miközben világos, hogy az érettségi ügye olyan, amit nagyon alaposan meg kell tárgyalni.

Ugyanakkor egy csapdahelyzet, mert az OÉVB álláspontja pontról pontra vitatkozik ezzel a nagyon rögtönzött, valóban saláta jellegű, a legkülönbözőbb irányba a rendszert feldúló javaslattal. Nem magát az érettségivizsga-rendszert veszi górcső alá komoly tájékozódás után, hanem ezekre válaszolgat. Közben bekerül persze egy olyan mondat, ami további vitát generálhat.

ELNÖK: Brassói úr!

BRASSÓI SÁNDOR: Csak annyit hadd szúrjak közbe – a minisztérium, a miniszter úr meg lett szólítva, és mert most én képviselem a tárcát, hivatalból kell erre reflektálnom. Egyik oldalon miniszter úr természetesen mindig szívesen részt venne az ülésen, erről volt is itt egy egyeztetés: mivel a tárca jóváhagyott ügyrendje alapján ilyenkor miniszteri értekezlet van, miniszter úr azt vezeti, tehát nem tud itt lenni. Volt egy egyeztetés, hogy az ülések legyenek máskor vagy másként legyen megszervezve – erre ezért nem volt lehetőség.

A másik, ami elhangzott, hogy ez egyéni, illetve több képviselő által kezdeményezett törvénymódosító javaslat, ami nem a kormányzat és nem a tárca részéről készült. A kormányzat ezzel kapcsolatban olyan állásponton van – amit éppen tegnap Szüdi János szakállamtitkár úr az oktatási bizottság ülésén elő is terjesztett –, hogy nem szeretne addig álláspontot mondani ezzel kapcsolatban, sem támogatót, sem nem támogatót, amíg nem tudja a szakmai szervezetek véleményét. Ez is azt jelzi, hogy a kormányzat ilyen értelemben – nem tanácstalan, nyilván van valamiféle álláspontja – szeretné meghallgatni, mit mond erről a szakma. Ez azért lehet fontos, mert a törvény előírja, hogy az OKNT ilyen országos oktatási, közoktatási jellegű kérdésekben véleményező, javaslattevő tevékenységet végez. Lehet, hogy ezzel érdemes élni. Az OÉVB, azt hiszem, pontosan ezt javasolta.

A harmadik: mi viszont a tárca részéről azt javasoltuk, hogy ha már ez a dolog az OÉVB javaslata alapján napirendre kerül, legyen egy korrekt tájékoztatás. Lehetőségünk volt arra, hogy azokat a módosító indítványokat, amelyek beérkeztek, pusztán tájékoztatás céljából idetegyük a bizottság elé, és a bizottság eldöntheti, akar-e ezekkel foglalkozni, vagy nem. Ezeket külön lehet választani, mert van egy módosító alapszöveg, ehhez vannak módosító szövegek. Ezt lehet együtt kezelni, lehet külön, ez az OKNT döntése – szerintem praktikusán érdemes volna ezzel a kérdéssel foglalkoznia, tekintve, hogy ilyen nagy jelentőségű ügyről van szó.

DR. SZENES GYÖRGY: Nekem ügyrendi javaslatom lenne. Válasszuk ketté, ahogy erről már szó is volt. Az érettségivel kapcsolatos dolgokat javasolnám, hogy tárgyaljuk, a többivel ne foglalkozzunk. Kérem elnök urat, hogy ennek a napirendre vételéről szavazzon, mert egyszer már körbejártuk, és lassan már a témáról beszélünk, a nélkül, hogy megszavaztuk volna a napirendre vételét. Kérem szépen megszavaztatni, hogy tárgyaljuk-e, de csak ezt az egy témát – a többit nem.

DR. SZABADOS LAJOS: Én annyit szeretnék elmondani, hogy a lakhelyem és az elektronikus postaládám között 58 kilométer a távolság, tehát én az OÉVB-ről semmit nem kaptam meg. Én ezt tisztességtelennek tartom, hogy ilyen rövid idő alatt ilyen nagyon fontos kérdésben, mint az érettségi, itt most döntsünk, vagy javaslatot mondjunk a frakciónak. Én ezt komolytalannak tartom.

Azt gondolom, ha egyáltalán lehet róla szó, hogy beszéljünk róla, egy hét múlva egy rendkívüli ülésen elképzelhetőnek tartom, de most nem. Köszönöm szépen.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Szükségesnek tartanám, hogy a továbbképzés ügyében is véleményt nyilvánítsunk.

ELNÖK: Szeretnék a szavazás előtt én is véleményt mondani. Itt két különböző súlyú és műfajú dologról van szó. Az egyikkel kapcsolatosan van egy, az Országos Köznevelési Tanács bizottsága által megtárgyalt ügy, és ennek a bizottságnak egy előterjesztése vagy véleménye. A másik anyag, amit én is most az asztalomon találtam, másfajta módosításokat javasol. Nekem az a véleményem, hogy ezeket a módosító javaslatokat semmiképpen ne tárgyaljuk. Kettéválasztanám az érettségi ügyét, és ezeket a módosító ügyeket. Nemcsak a konzekvenciái miatt, hanem a felkészültségünk miatt is. Az egyik kérdés tehát: lehet-e ezeket a módosító indítványokat ebből a szempontból két különböző fajsúlyú kérdésnek tekinteni. Először erről szeretném hallani a

véleményeket, és az után szavaztatnék arról, hogy az OÉVB javaslatára tárgyaljunk vagy ne tárgyaljunk.

Az első kérdésem tehát: egyetértetek-e azzal, hogy itt két különböző súlyú dologról van szó, a most kézhez kapott módosító javaslatokat most ne tárgyaljuk, ezzel szemben az Országos Érettségi Vizsgabizottság által beterjesztett anyagot tárgyaljuk.

Aki ezzel a javaslattal egyetért, tegye fel...

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Ne haragudj, de fordítva kellene fölteni! Most tényleg csak formai okokból. Először azt, hogy egyiket se tárgyaljuk, utána azt, hogy a részt mégis. Az én logikám szerint.

ELNÖK: Mindenre hajlandó vagyok. Akkor Závodszyk úr logikája szerint...

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Aki azt mondja, nem ért egyet azzal, hogy egyiket se tárgyaljuk, közvetve megszavazza, hogy a részt viszont tárgyalni szeretné. Ez a logikám.

ELNÖK: Ezzel a logikával el lehet játszani, de szívesen fölteszem úgy a kérdést:

Azt javasoljuk, hogy egyiket se tárgyaljuk. Aki e mellett szavaz, tegye föl a kezét! (2)

A másik javaslat, hogy válasszuk külön a javaslatokat – ez volt, amit az előző kérdésben föl tettem. Aki e mellett van, tehát hogy kettéválasszuk...

DR. SZILÁGYI JÁNOS: Még van egy kérdés, bocsánat! Ha azt mondjuk, hogy csak az egyiket tárgyaljuk, az azt jelenti-e, hogy egyáltalán nem, vagy egy hét múlva.

ELNÖK: Arra visszatérünk.

A kérdés tehát úgy hangzik, hogy ezt a két dolgot kettéválasztjuk, a most kézhez kapott módosító javaslatokat nem tárgyaljuk, mert azok a mi számunkra nem voltak előkészítve, az Országos Érettségi Vizsgabizottság által beterjesztett anyagot viszont tárgyaljuk. Aki e mellett van, kezét föl! (1) Ki szavaz ellene? (3) Ki tartózkodott? (4)

Akkor az Országos Köznevelési Tanács úgy döntött, hogy nem tárgyalja a most kézhez kapott módosító javaslatokat – majd fölteszem a kérdést, hogy aztán mikor tárgyalja –, viszont napirendjére tűzi az Országos Érettségi Vizsgabizottság által beterjesztett anyagot.

A következő kérdés: a beérkezett további módosító javaslatok megtárgyalására rendkívüli OKNT-ülést tartunk-e, és ha igen, mikor. (Közbeszólások: Először csak azt, tartsunk-e!)

Tartsunk-e? Aki azt mondja, hogy tartsunk, tegye föl a kezét! (Zaj, közbeszólások.)

ELNÖK: Brassói úr!

BRASSÓI SÁNDOR: Egy pillanat! Hadd kérdezzem meg, mikor tárgyalja a módosítókat a parlament Oktatási Bizottsága, valamint a kijelölt bizottságok – mert ha a jövő hét elején, nincs értelme erről szavazni.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Szeretnék valamit megkérdezni, mert most már nem is értem, miről van szó. Azt megértettem, hogy ennek az előterjesztésnek az érettségivel kapcsolatos javaslatát az Érettségi Bizottság megtárgyalta, elolvastuk a nagyon értékes választ – ezzel

egyetértek. De ez a javaslat nem csak az érettségi vizsgáról szól: ott van például a nem szakrendszerű oktatással kapcsolatos javaslat. Ha kivesszük ezt a csomagot, és azt mondjuk, ezt letudtuk, tehát most tárgyaljuk, akkor mikor térünk vissza az ugyanebben a javaslatban megfogalmazott 3., 4. pontra?

DR. MIHÁLY OTTÓ: Erről szavazunk most.

SZAKÁCS MIHÁLYNÉ DR.: Nem. Most arról szavazunk, hogy a most megkapott javaslatokat nem fogjuk tárgyalni. De ez a régebbi indítvány tartalmaz még három pontot. *(Zaj, közbeszólások.)*

DR. MIHÁLY OTTÓ: A törvényjavaslatban az első az érettségi, az utána jövőket nem tárgyaljuk most, de tárgyalni akarjuk.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: De nem így tette fel elnök úr a kérést.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: A most kapott módosító indítványról tette fel a kérdést.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Én nem így értettem. Hogy azokat ne tárgyaljuk, az nekem ab ovo adott, mert abban nekem nem kell állást foglalni, hogy ki mindenki fűzött hozzá módosítást. Arról kell, ami ott van, hogy ezt akarják megszavaztatni. Nem tudom, világos-e.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: De nem ez volt a kérdés.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Azt javaslom, akkor tedd fel azt a kérdést is, hogy a törvénymódosítási előterjesztésben szereplő többi, a 2-től kezdődő pontokban szereplő javaslatokat megtárgyaljuk-e. Szerintem Sándor is így értette, mert akkor van értelme a kérdésnek, hogy mikor.

DR. SZILÁGYI JÁNOS: Nem lehet ezt rövidre zárni azzal, hogy megnézzük a parlament honlapján...

ELNÖK: Brassói úr már hozza is a nagyon értékes felvilágosítást...

BRASSÓI SÁNDOR: Hétfőn lesz a részletes vitája a Házban.

DR. SZABADOS LAJOS: Igen komolyan vesznek bennünket, gratulálok! Ez nem olyan, hogy hipp-hopp meg kell csinálni egy érettségit! Gyerekek, ne komolytalankodjunk már! Az unokáim jövőjéről van szó!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Ez egy olyan bonyolult rendszer, hogy ha belenyúlunk, egyszerűen kiszámíthatatlan.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Én értem ezt a dolgot, de ha valami így jelenik meg az életben, a szerint kell...

GÖRBE LÁSZLÓ: Sokáig vitatkozhatunk arról, hogy nem tárgyalunk erről a kérdéstről, de a parlament mindenképpen állást foglal. Ha legalább szakmailag nem nyilvánítjuk ki a véleményünket, hogy jónak vagy rossznak tartjuk, lemondunk arról, hogy befolyásoljuk, és ez a mi felelősségünk.

ELNÖK: Ezzel teljesen egyetértek.

BARLAI RÓBERTNÉ: Úgy látszik, el fogjuk vetni az érettségivel kapcsolatos. Mi lenne, ha a többit is elvetnénk? Ez a törvény már egyébként is sok sebből vérzik. A belső összefüggések nincsenek végiggondolva. Itt állunk, egypár hónapja van még hátra ennek a kormánynak, reményeim szerint – én azt mondom, most már maradjon így minden, ahogy van.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ez egy politikai nyilatkozat volt? Mert a többes számot elutasítom.

BARLAI RÓBERTNÉ: Én egyes szám első személyben mondtam.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Az hangzott el: reményeink szerint. *(Közbeszólások, zaj.)*
Én akkor is tiltakozom ellene.

BARLAI RÓBERTNÉ: A tiltakozást elfogadom. Javasoljuk azt, hogy ne módosítsák most már a közoktatási törvény. Én ezt javaslom. *(Közbeszólások.)*

Ha nem tudunk hozzászólni normálisan szakmailag... *(Zaj. – Közbeszólás: Csapj a lovak közé, Feri bátyám!)*

ELNÖK: Igen, a lovak közé csapok... *(Derűtség.)* Sűgták nekem...

A kérdés az, foglalkozunk-e azzal az előterjesztéssel, anyaggal, állásfoglalással, amit az Országos Érettségi Vizsgabizottság elénk tárt. Ha foglalkozunk vele, akkor az abban foglaltakkal kapcsolatos álláspontunk OKNT-álláspontként fog megjelenni a nyilvánosság előtt.

Tehát kérdés: foglalkozunk-e az OÉVB állásfoglalásával, amit elénk terjesztett? Szavazásra teszem fel a kérdést. *(13)* Tizenhárman azt mondják, igen. Ki mondja, hogy ne foglalkozunk vele? *(2)* Ki tartózkodott? *(2)* Ezek szerint foglalkozunk vele.

Akkor a napirend előterjesztőjéé a szó.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Sok mindent nem akarok hozzáfűzni. Amihez támogatást kérek, az az 1. pont, ami úgy szól, hogy azt javasolja az OÉVB az OKNT-nek, kezdeményezze az Országgyűlés Oktatási Bizottságánál a mellékelt szövegben lévő 1. és 6. § - hiszen csak erről esett szó – visszavonását, illetve, amennyiben visszavonni nem lehet, az elutasítását. Ehhez kérünk OKNT-támogatást.

Megpróbáltam összefoglalni abból a negyvenegy oldalas jegyzőkönyvből azokat az érveket, amelyek ehhez indoklásként megjelentek. Erre nem térnék ki külön, elolvasható.

Az alapelv borzasztóan egyszerű. Két nagy részből áll. Az egyik, hogy maga a jogszabály-előterjesztés olyan területre lép be, aminek se a szakmai előkészítése nem történt meg, se a következményeivel nem számol – tehát az ezzel kapcsolatos ügyekkel -, hanem egy egyedi, kvázi

véletlenszerű elemként próbál olyasmiben törvényt hozni, amiről úgy láttuk ott, valójában nincs is köze magához a problémához, bár maga a probléma létezik. Ez az egyik fele.

A másik egy technikai-gazdasági ügy. Ha igaz lenne is az első fele – mint ahogy úgy látjuk, nem az -, akkor is, a jelen kondíciók szerint, az előterjesztett ütemezésben, a jelenlegi személyi, pénzügyi, infrastrukturális feltételek mellett – kicsit korrigálnám, amit Szenes Gyuri mondott, hogy plusz 30 ezer – a jelenlegi 25 ezer emelt szintű érettségihez képest legalább 100-110, ha kétfő ennek a duplája számú jelenne meg. A második pont nem elvi kérdés, hanem gyakorlati: ennek a vizsgálatára sem történt meg, hogy mi lesz akkor, ha ez bekövetkezik.

Ennek alapján úgy látjuk, egyértelműen el kell vetni.

Mi három javaslatot tettünk mögé. Jelenleg van a Rektori Konferenciának egy közzétett, nyilvánosságra hozott javaslata, amit az indoklásban le is írtunk, ami ráadásul működik. Az elitképzésben valóban leeshet az emelt szintű érettségit a tanulók bejutáshoz, tehát a szelekciós mechanizmus megvan. Nem lehet 440-430 pont alatt, azaz emelt szint nélkül az elitképzésbe bejutni. Az Orvostudományi Egyetemen 94 százalék, a jogi karon 84 százalék tesz emelt szintet, tehát ez működik. Probléma persze van.

Azt gondoljuk, ugyanakkor, ami nagyon fontos, hogy itt hiányzik egy komoly sztenderdizációs eszköztár, amivel valóban foglalkozni kell, ami valóban szakmai kérdés – amit viszont nem lehet egy ilyen egyszerű jogszabállyal megoldani, hanem el kell kezdeni ezzel kapcsolatos feladatokat tisztázni. Arra nem tértünk ki, hiszen évek óta sok javaslatunk volt, de ez most nem volt dolgunk, hiszen egy konkrét szövegről szólt a javaslatunk.

Kérem, hogy ezt fogadja el az OKNT, és küldjük el az Országgyűlés Oktatási Bizottságának, illetve a parlament elnökének.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Parancsolj!

DR. KESZEI ERNŐ: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Tisztelt Tanács! Ez egy jegyzőkönyv, amit az OÉVB saját hatáskörben hozott, ez így jó. Ez arról szól, ami ott történt. Az OKNT-nek érdemes lenne egy külön határozatot hozni. Azt javaslom, ami itt majdnem megfogalmazódott, többek is említették, én is céloztam rá az elején: az érettségi egy olyan problémakör, ami nem egy ad hoc döntéssel hozható helyre. Az OKNT-nek legyen az az állásfoglalása, hogy ez szakmailag átgondoltan, koncepciózusan, egységesen, az érettségi sztenderdizálását, a felvételi pontszámok számítását is magába foglaló, átfogó törvényi változtatás keretében kerüljön előterjesztésre. Ezért véleményünk szerint az ilyen ad hoc javaslatok semmiképpen nem szolgálják a helyzet megoldását. Ez a javaslatom a határozati javaslattal kapcsolatban.

Hozzátenném még, hogy szerintem a bevezetések se voltak kellőképpen átgondolva, amire a negyvenegy oldalas jegyzőkönyvben nyilván lehet példákat találni – nem olvastam, de ismerem a bizottság véleményét. Olvasom például a 3. pontban, hogy nem nőtt az érettségi kompetenciát vizsgáló funkciója. Lehet, hogy megnőtt, de hogy az eredményekben most nem látszik, az biztos.

Azt akarom csak mondani, hogy a képviselői előterjesztés indoklásában fölvetett problémák közül nagyon sok valóban probléma, de a megoldásra tett javaslat semmiképpen nem támogatható szakmai alapon. Köszönöm szépen.

DR. IKER JÁNOS: Csatlakoznék az előttem szólóhoz, és erről azonnal lehetne is szavazni – hozzátéve, hogy az egész törvénymódosítás átgondolatlan. A vele kapcsolatos más vélemények is azt mutatják. Akkor ennek egy olyan teret nyitunk, amit lehetetlen kezelni. Az érettségi azt kívánja, hogy ne legyen most róla döntés, annak szellemében, amit voltál szíves mondani. Egyébként sem indokolt most a törvény módosítása. Én ezzel a kiegészítéssel javasolnám. Köszönöm.

GÖRBE LÁSZLÓ: Egyetértek professzor úr javaslatával, de szerintem a problémáról viszont tárgyalni kellene. Azt is hangsúlyozni kellene, hogy létezik ilyen probléma, amiről tárgyalni kellene.

DR. IKER JÁNOS: De nem egy ilyen egyszeri döntés kapcsán.

GÖRBE LÁSZLÓ: Értjük a problémát, de tárgyaljuk meg hosszabban, szakmai javaslatot tegyünk a parlament elé.

ELNÖK: Az érettségi egész rendszeréről.

GÖRBE LÁSZLÓ: Az érettségi és a felvételi egészéről.

DR. SZENES GYÖRGY: A mi javaslatunk 3. pontja éppen erről szól, hogy minél előbb el kell kezdeni azt, ami ide le van írva, tehát átgondolni az egész érettségi és felvételi rendszert.

Amit Gyuri a bizottság véleményeként és indoklásaként leírt, szeretném, ha elfogadnánk. Nem egyszerűen arról van szó, hogy elutasítunk valamit, hanem úgy látom, hogy a bizottság véleménye alapján komoly indokokkal van elutasítva – nem azért, mert nem szeretünk valamit, hanem mert ez nem végrehajtható.

Egyetlen kiegészítés javasolnék még, nevezetesen annak egy kicsit karakteresebb megfogalmazását, hogy ha szeretnénk, akkor se lehetne megcsinálni. Ugyanis a megnövekedett vizsgaszámmal bedőlné az egész érettségi vizsga, nem lehetne lebonyolítani. Gyuri korigálta az én számaimat, hogy nem 30 ezer, hanem még plusz 60-70-80 akár százezer. Ez gyakorlatilag azt jelentené, azt kellene leírnunk, hogy minden évben az eddigi huszonezer vizsgához képest minimálisan százezer emelt szintű érettségit jelenthetne, amit nem lehet megszervezni, nem lehet lebonyolítani. Ezt meg kellene benne fogalmazni, hogy lássák. *(Zaj, közbeszólások.)*

BRASSÓI SÁNDOR: Azért nem tudjuk, mert – ahogy beszéltünk róla az OÉVB-n – lehet, hogy egy-egy gyereknek, ha különböző szakirányokba megy, lehet, hogy négyet kell letenni. Ezt nem lehet tudni, mert a végzősök választása. Sokkal több kell, az biztos.

DR. VASS VILMOS: Elnök Úr! Tisztelt Tanács! Maximálisan támogatom az OÉVB állásfoglalását – két megjegyzéssel.

Az első megjegyzés: üdvözlöm a javaslatok közül a 3. pontot. Ennek minden eposzi jelzőjét fontosnak tartom, jelesül, hogy egyszintű, kompetenciaalapú, sztenderd. Számomra mindhárom rendkívül fontos.

A másik megjegyzésem pedig az indoklás 1/b pontjában javaslok pontosítani a „gyengébbek”-et, hogy miben gyengébbek. Mondjuk tanulmányi előmenetelükben gyengébbek? Egy picit olyan nagyon globális megfogalmazásnak érzem ezt. Köszönöm szépen, de támogatom.

HORN GYÖRGY: A felkészültség benne van.

DR. HADHÁZY TIBOR: Nagyon értékesnek tartom én is az OÉVB munkáját és állásfoglalását ezzel az anyaggal kapcsolatban. Mégis úgy gondolom, formális, egy az egyben való elfogadásra nem a testületi állásfoglalás műfaja, épp ezért egy olyan javaslat mögé tudnék felsorakozni, ami percekkel ezelőtt el is hangzott, és úgy szól, hogy a tanács alakítsa ki véleményét e bizottsági munkára alaposan, amely önálló vélemény súlyosan fejezze ki a rendszer összefüggéseit, utaljon erre az összefüggésrendszerre, és érvanyagában támaszkodjon az OÉVB állásfoglalására. Ezzel az állásfoglalással különben – és most egy picit kinyitnám a hozzászólásomat egypár mondat erejéig – én döntően egyetértek, néhány félmondatnyi vagy mondatnyi területen vannak apróbb aggályaim. Így például nagyon erőteljesen üdvözlöm azt a javaslatot, amely a középszintű érettségi sztenderdizálására irányul – a legutolsó pont 2-3. részében van leírva. Mindjárt megmondom, miért. Korábban is tettem erre egy javaslatot enyhe próbálkozásként. Tekintettel a felsőoktatás beiskolázási rendszerére vagy szisztémájára – zárójelben: nem tudom, hogy a felsőoktatás által permanensen jelzett problémák nem indikátorai-e ennek az előterjesztésnek... *(Dr. Mihály Ottó: De!)* De az tagadhatatlan, hogy a sztenderdizálás hiányában irreálisan magas pontszámok jelennek meg a felvételi beiskolázásoknál, hiszen minden középfokú intézmény teljesen normális törekvése, hogy a saját beiskolázási mutatóit a majdani általános iskolai beiskolázók vagy felvételizők számára szeretné bemutatni, következésképpen a jegyek, a pontszámok és a tényleges tudás egyre nagyobb különbséget mutatnak.

Ezért tehát ezt én nagyon fontos kérdésnek tartom.

A felsőoktatás részéről az előbb említett zárójeles kifejezést nap mint nap érzékelem. Valóban nem oldja meg ezt a kérdést, hiszen most is van lehetőség, de azt a szót, ami szerepel különben az 1. javaslat d) pontjában, hogy a finanszírozási rendszer, boldodal, nagybetűvel kellene írni, mert amíg ez a finanszírozási rendszer működteti a felsőoktatást, addig az érettségi változtatások nem fogják megoldani azt a minőségi problémát, amely pillanatnyilag jelentkezik. Ezt azért említem meg, hogy az OKNT állásfoglalásában egy komplex két sort kellene leírni, ami jellemzi azt az összetett rendszert, aminek ez csak egy elemeként jelenik meg, és nem is biztos, hogy a leghatékonyabb oldalról közelíti meg ezt az egész problémakört.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: A következő a javaslatom. Egyértelműen javasolja az Országos Köznevelési Tanács, kezdeményezi az Országgyűlés Oktatási Bizottságánál a benyújtott képviselői módosító indítvány elfogadásának elutasítását. Indok: ez szakmailag előkészítetlen volt vagy az OKNT véleménye szerint ez szakmailag előkészítetlen.

A második része ennek a nyilatkozatnak, hogy az OKNT a problémakör teljes egészét a maga komplexitásában a közeljövőben napirendjére tűzi. A problémakör egészét: ez az érettségi, tartalmi részére és bonyolítási részére vonatkozóan az OKNT egy – ha kell egésznapos – tanácskozást tart a felsőoktatási intézmények képviselőinek bevonásával, és közzéteszi a maga álláspontját. Körülbelül ez lehetne a nyilatkozat.

BRASSÓI SÁNDOR: Nem csak az érettségiről beszélünk, mert ez a felsőoktatási felvételt próbálja kezelni a másik oldalról. Ha beszélünk az érettségiről, akkor arról is beszélünk, hogyan lehet bejutni a felsőoktatási intézményekbe. A kettő nem választható külön, csak együtt szabad tárgyalni.

ELNÖK: Tehát az érettségi és a felvételi rendszer komplex összefüggéseit, tárgyalását az OKNT közeljövőben napirendjére tűzi. Ez szerepeljen a nyilatkozatban, és ne legyen indoklás, mert ha elkezdjük az indoklást pontról pontra, akkor naphosszat itt vitatkozunk.

Aki egyetért egy ilyen természetű határozati javaslattal, kérem, tegye fel a kezét!

DR. KESZEI ERNŐ: Bocsánat, még egy apróságot szeretnék mondani, mielőtt szavaznánk – elnézést kérek! Szerintem nem biztos, hogy megnyugtatja a képviselőket, hogy az OKNT ezzel foglalkozni fog. Az OKNT véleménye szerint ezzel szakértőknek kell foglalkozni, és kidolgozni egy koherens változtatási javaslatot, amiben az OKNT is szívesen részt vesz. De ha csak az OKNT-re szűkítjük, kevésbé erős érvünk van. Köszönöm szépen.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Keszei professzor javaslatát én megfordítanám úgy, hogy az OKNT foglalkozzék ezzel, és kezdeményezze azt, hogy foglalkozzunk ezzel szakmai alapon. Volt erre egy példa: ott van a természettudományos képzés, az OKNT kezdeményezte, ő küldte ki a bizottságot, ő kérte fel. Olyan formában ez is megoldható. De hogy mi eleve leminősítsük magunkat, hogy mivel egy ilyen testület vagyunk, nem vagyunk szakértők... Valóban nem szakértőként, de generálhatjuk – nem beszélve arról, hogy szakértői bizottságunk is van. Így azért nem jelenteném tehát ki.

És ha már szónál vagyok, szeretném javasolni, hogy az egészen szűk körű határozati javaslatban is szerepeljen az a kitétel, hogy megvalósíthatatlan. Az egész érvelésből és vitából, ami itt elhangzott, rendkívül fontosnak tartom. Azt könnyen el tudom képzelni, hogy a mi véleményünk ellenére ezt elfogadja az Országgyűlés. De az a megfontolás szerepeljen nyomatókkal. Elfogadja, nem fogadja: tudják, hogy megvalósíthatatlan. Ez azért lényeges lenne.

DR. SZENES GYÖRGY: Zsuzsa hozzászólása előtt is szerettem volna mondani, hogy az indoklást én nagyon fontosnak tartanám. Kijelenteni, hogy szakmailag átgondolatlan... Azt gondolom, ha ezt nem támasztjuk alá érvekkel, akkor ez kevés a boldogsághoz. Ez egy kinyilatkoztatás, egy üzenet. Itt szépen fel kéne sorolni négy-öt pontban, amit Zsuzsa mondott, hogy miért nem lehet ezt megcsinálni, és miért nem ez a megoldás. Indokolnunk kellene ennek a törvénymódosításnak az elutasítását. Köszönöm szépen.

Én tehát azt javasolnám, hogy kellő muníció van ebben az OÉVB-állásfoglalásban, de ha valaki kevésnek tartja...

ELNÖK: Vagy soknak...

DR. SZENES GYÖRGY: Akkor legyen kedves mondani, hogy mit írunk még bele, de ezeknek mindenképpen benne kellene lenni, különben esetleg nem szakmabeli képviselőt nem igazán győzi meg, ha mi azt mondjuk, hogy ez átgondolatlan. Ez kevés a boldogsághoz.

GÖRBE LÁSZLÓ: Azt javaslom, maradjon a szöveg, amit elnök úr módosításokkal javasolt, és hozzátenném, hogy csatoljuk az OÉVB anyagát.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Hasonló javaslatot akartam tenni. Az alapszövegbe mindenképpen kerüljön be, hogy szakmailag előkészítetlen. Akik ezt leadják, azok pontosan tudják, hogy ez szakmailag előkészítetlen. A képviselők, akiknek valami köze van a közoktatáshoz, bármely területhez, pontosan tudják, hogy ez a dolog előkészítetlen, de nem a szerint fognak szavazni, hogy ez szakmailag előkészített vagy nem előkészített. Szögezzük le, rendben van. De mondjuk meg, hogy szakmailag előkészítetlen, és ennek következtében szétzilálná az egész rendszert, technikailag is megvalósíthatatlan. Úgy gondolom, ez a három dolog elég ahhoz, hogy fölfigyeljenek rá. Megvalósíthatatlan lehet valami, de hogy szétzilálja a rendszert, esetleg veszélyérzetet kelt. Nem ugyanezzel a felkészültséggel, kvalitással meg attitűddel rendelkező embereknek írjuk ezt. Azt kell érzékeltetni, hogy veszélyes lehet, ha ők ezt megszavazzák.

Mélyen egyetértek, hogy a többire pedig mondjuk azt, hogy mellékeljük az OÉVB állásfoglalását.

ELNÖK: Egyet kérdeznék vissza: milyen jelzöt tegyünk a „rendszer” elé. Közoktatási rendszer? Az érettségizés rendszere? Az érettségi és felvételi?

DR. MIHÁLY OTTÓ: Szétzilálja a középfokú oktatást és az egész felvételi rendszert, és veszélyezteti a felsőoktatást. A kettőt egyben, ahogy maga a probléma jelentkezik.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Támogatom. Ez a lényeg. Szerintem nem is kell több. Minél tömörebb, minél frappánsabb, annál hatásosabb. Nem mellékelném az OÉVB anyagát, különböző okokból. Abba máris bele lehet kötni, máris félreértésekre adhat okot. Én is bele tudnék kötni a részletekbe. Teljesen nyilvánvaló, hogy a második és a harmadik pont nem ugyanarról szól: a harmadik egy olyan irány, amivel vagy egyetértünk, vagy nem, a tartalma nincs tisztázva. Én így javaslom, így lenne hatásos – pestiesen szólva: ütős –, és a többit én nem raknám mellé.

Ahogy Mihály Ottó vagy elnök úr mondta, meg lehet szavazni. Én meg tudom szavazni. Lehet, hogy ebben egyhangú döntés is születhet.

ELNÖK: Aki elfogadta ezzel a kiegészítéssel, amit én javasoltam, kezet föl! *(Dr. Mihály Ottó: És amit én hozzátettem.)* Mindjárt jön még egy kérdés. *(17) Tartózkodás? (1) Ellenszavazat? (Nincs ilyen jelzés.)* Nem volt.

Szükség lenne rá – mondok a tisztelt gyorsíró kolléganőnek... *(Kosinszky Zsuzsa: Megbeszéltük, ülés után máris leírja.)* Ez a szöveg ülés után máris leírható legyen, mert Brassói úr azt súgta, jó volna illetékes döntéshozók számára minél hamarabb eljuttatni.

DR. SZENES GYÖRGY: Elnök úr, még egy kérdés van, amiről nem szavaztunk. Kerüljön-e mögé az Országos Érettségi Vizsgabizottság anyaga vagy nem. Ezt még el kellene döntenünk.

ELNÖK: Benne volt az első javaslatban, hogy mellékletként.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nem, azért szavaztam meg, mert az volt a kicsengése, hogy nem.

ELNÖK: Aki egyetért azzal, hogy az OÉVB állásfoglalása, ami előttünk szerepel, csatolt melléklete legyen ennek az állásfoglalásnak, tegye fel a kezét! *(Közbeszólás: Stílus módosítással! – Dr. Mihály Ottó: Abba nem lehet belenyúlni már!)*

HORN GYÖRGY: Itt az én aláírásom szerepel. Lehet, hogy stílustalan, lehet, hogy pongyola, de ez az én aláírásom.

ELNÖK: Akkor azt teszem fel szavazásra, legyen-e mellékelve ehhez a nagyon rövid szövegű álláspontunkhoz az OÉVB jelenleg kezünkben lévő állásfoglalása, Horn György úr aláírásával. Aki azt mondja, hogy igen, tegye föl a kezét! *(14)* Ki nem? *(1)* Ki tartózkodott? *(4)*

Köszönöm szépen, akkor ez a határozat. A napirendi pont tárgyalását befejeztük. Tartunk öt perc szünetet.

(Szünet: 11.22 – 11.27)

ELNÖK: Folytatjuk az ülést! Eddig Tatai-Tóth képviselő úr módosító indítványából az első paragrafust tárgyaltuk, ami az érettségire vonatkozik. Szerepelnek azonban az általa benyújtott javaslatban más módosítások is. Erről is véleményt kell formálnunk. Kérem, hogy az előtettek lévő előterjesztés szövegéhez szóljatok hozzá. *(Dr. Keszei Ernő: Előbb az előterjesztő.)* Ennek nem Horn Gyuri az előterjesztője, mert nem az érettségivel kapcsolatos.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nem úgy döntöttünk, hogy ezt nem tárgyaljuk? Ezt levettük napirendről. Csak az OÉVB véleménye került napirendre. Most már megtakaríthatjuk az időt, mert volt egy döntés, hogy ez nem kerül napirendre.

ELNÖK: Némi félreértés van itt akkor, amit tisztázzunk – én is félreérthetem. Ugyanis itt nem csak arról van szó, hogy a Tatai-Tóth képviselő úr által beadott szövegnek vannak olyan passzusai, amelyek nem az érettségivel vannak összefüggésben, hanem vannak ma kézhez kapott egyéb módosító javaslatok a közoktatásról szóló törvényhez. Azt, gondolom, sikerült világossá tenni, hogy ezzel nem foglalkozunk, hiszen ezt most kaptuk kézhez. Akkor függőben maradt az, hogy ha most nem, akkor mikor. Ezt eddig jól értelmeztem.

De amit nem értelmeztem elég pontosan ezek szerint, hogy a Tatai-Tóth féle javaslatnak van még két passzusa. *(Közbeszólás: Három!)*

DR. KESZEI ERNŐ: Tisztelt Tanács! Én azt gondolom, valóban több passzusa van, de kettő – a 6. és a 8. §-sal kapcsolatos – kapcsolódik ahhoz, amiről már hoztunk egy határozatot. Az én értelmezésemben, ha az 1. § elvetését javasoljuk, egyúttal ezek elvetését is maga után vonja, hiszen ezek pontosítják az 1. §-ban fölvetett módosítást. Én azt gondolom, ez inkluzív az előző határozatunkban. Köszönöm szépen.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Valóban, én is protestáltam, hogy ne foglalkozzunk ezzel, mert számomra legalább két fontos kérdés szerepel még az előterjesztésben, ami nem függ

össze az érettségivel és a felvétellel – több is szerepel, de számomra fontos ebből különösen a továbbképzés ügye és a nem szakrendszerű képzés. Ehhez semmi köze az érettséginek és a felvételi vizsgának, de ugyanebben a Tatai-féle előterjesztésben van. A továbbképzés ebben a megfogalmazásban, ahogy itt szerepel, teljesen önképzéses alapon elvégezhető, nem kell járni, tulajdonképpen az sincs benne, hogy valahogy az önképzésről számot kell adni. Ennek egyetlen funkciója lehet: hogy ne kelljen senkinek fizetni. Ehhez képest tisztességesebb az az álláspont, amiről egyébként már tudhatunk, hogy a következő évben nincsen továbbképzésre normatíva. Vagy ki kell terjeszteni, hogy nincs normatíva, vagy – ahogy most úgy szól, hogy ez egy átmeneti évre van – átmeneti évre föl kell függeszteni az összes olyan továbbképzést, ami nem pályázati alapon történik. Pályázati alapon rengeteg pénz van továbbképzésre, tehát nem marad a pedagógustársadalom lehetőség nélkül. De hogy ezen a címen, nem is tudom, milyen megfontolások alapján, egy ilyen parttalan paragrafust beletenni a továbbképzésről a törvénybe, az indokolatlan, helytelen, egészségtelen, minőségrontó stb., mindenféle jelzőt lehet rá mondani.

Azt gondolom, nem jó, nem szerencsés, nem helyes. Ez ellen én szeretném kifejezni tiltakozásomat, és nincs máskor módom, hogy kifejezzem, mert hétfőn, mint hallottuk, ezt tárgyalni fogják.

BARLAI RÓBERTNÉ: Csak egy helyesbítés: már benne van a törvényben ez az önképzés, éppen hogy most próbálják, hogy a Pedagógus-akkreditációs Testület hagyja jóvá. Egyszerűen elképzelhetetlen, hogy hogyan fogjuk megvalósítani.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Egy pillanat! Én tudom, hogy mi van a törvényben: benne van az önképzés.

BARLAI RÓBERTNÉ: Most próbálják helyretenni, de nyilván nem ez a módja.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Az volt benne a törvényben önképzés címén, hogy be lehet számítani bizonyos mennyiséget. Ez a paragrafus nem arról szól, hogy be lehet számítani, hanem arról szól, hogy ki lehet terjeszteni, tulajdonképpen ki lehet váltani teljesen önképzéssel. Amit te mondasz, az egy fideszes módosító javaslat. Az nem az alapjavaslatban van benne: a ma érkezett anyagok közül az egyikben van módosító indítványként.

BARLAI RÓBERTNÉ: Ez igaz.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Az korrekció. De én az alapról beszélek, ami a Tatai-féle előterjesztésben van, és egyelőre úgy látszik, hogy a többséget mégis ez az alakulat biztosítja. Könnyen lehet tehát, hogy ez a változat megy tovább, nem a módosító javaslat. Azt mondtuk, hogy a módosító javaslatokat tényleg nem tárgyaljuk, mert ma kaptuk meg.

A másik ilyen kérdés a nem szakrendszerű oktatás az ötödik-hatodik osztályban, amit annak idején is bíráltunk, mert egy felemás, rosszul megoldott dolog – de egy lépés abban az ügyben, hogy az alapképességeket, ahol szükség van rá, az ötödik-hatodik osztályban még valami módon megerősítsék, fejlesszék. Ez most kiterjeszti, törli az erre vonatkozó megkötéseket, hogy ugyanis tanítói képesítésük és olyan tanárok, akiket erre külön fölkészítenek. Ez a javaslat ezt törli, azt mondja, mindenki, aki képesítése szerint taníthat az ötödik-hatodik osztályban, taníthat a nem szakrendszerűben is. Ez látszólag nagyon logikus, de ez az eredeti állapot visszaállítása.

Ezen túl semmi sem kötelezi a matematikatanárt meg a kémiatanárt, meg a magyartanárt, hogy ne matematika-, kémiaórát tartson a helyett, hogy a szükséges ilyen-olyan, tehetséges, illetve elmaradó gyerekek képességfejlesztését csinálná, nem szakrendszerben. Ez a paragrafus ezt jelenti.

Ezért én azt gondolom, épp úgy nem átgondolt, mint az érettségi, épp úgy nem átgondolt, mint a továbbképzés, és ezért én ezt nem tudom támogatni. Nem helyeslem, hogy ha már egyszer elénk került, úgy teszünk, mintha nem láttuk volna. Köszönöm szépen.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Mélyen egyetértek.

ELNÖK: Zsuzsa, meg tud fogalmazni egy nagyon rövid határozati javaslatot, amit most meg tudok szavaztatni az érvelése alapján?

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Viszonylag egyszerű: elutasítjuk ezeket.

ELNÖK: Ez rendben van.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Azt kell mondani, hogy ezek a pontok szakmailag átgondolatlan, következményei teljesen ellentétesek a rendszer jelenlegi működésével.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Csak egy megjegyzésem volna: azért nem olyan egyszerű ez, nem biztos, hogy ebben egyetértünk – mert én például nem. Én az egész nem szakrendszerű oktatással nem értek egyet. Mélyebb és nagyobb vita kellene ahhoz, hogy ebben állást tudjunk foglalni. Részemről tartózkodom ebben.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ezzel egyszer már egyetértettünk.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Soha!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Te nem, de a testület egyetértett vele – ne haragudj! Nem azt mondtam, hogy te.

DR. SZEBEDY TAS: Elnök úr azt kérte, próbáljak javaslatot tenni a határozat szövegére. Az elhangzottak alapján a következő javaslatot tenném.

A további pontokra – Zsuzsa, meg tudja mondani, hogy hányas paragrafus? (*Zaj, közbeszólások.*) A 2-3. §-ra vonatkozóan az OKNT úgyszintén szakmailag megalapozatlannak, illetve az egész rendszer összefüggésében a jelenlegi törvény szándékával ellenkezőnek látja a képviselői indítványt, és annak elutasítását javasolja.

Ha ez elfogadható, aki egyetért vele, legyen kedves kézfelemeléssel jelezni! (*13*) Aki nem ért egyet ezzel a határozattal? (*Nincs ilyen jelzés.*) És ki tartózkodik? (*4*)

Akkor ezzel kiegészítettük az előző határozatot, hogy a 2-3. § vonatkozásában is elutasításra javasoljuk a képviselői indítványt. Köszönöm szépen.

GÖRBE LÁSZLÓ: Én a 4. § támogatását szeretném kérni. Éppen az iskola működése szempontjából segítséget jelentene a 4. § megszavazása. Ez az, hogy szabályozhatja az iskola területére belépő emberek helyzetét.

ELNÖK: Itt most az a kérdés, hogy akkor külön szavazzunk-e arról, hogy mit támogatunk, mit nem.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Erről már külön szavaztunk. Meg a 4-esről is. Most már nem tudunk mást csinálni.

ELNÖK: Számomra az a kérdés, hogy amivel egyetértünk azt is meg kell-e szavazni.

GÖRBE LÁSZLÓ: Szerintem legalább nyilatkozzunk már úgy, hogy van olyan rész, amivel egyetértünk.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Az egészről én egy dologgal értek egyet – nem akarom megváltoztatni a parlament jogosítványát: az egyes képviselők bármiről nyújthatnak be indítványt.

ELNÖK: Mi meg bármire mondhatjuk, hogy egyetértünk vagy nem értünk egyet.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Azt is hozzáteszem, hogy bármelyik képviselő.

ELNÖK: Akkor tehát emeljük ki külön, hogy ezzel a 4. §-sal viszont egyetértünk?

GÖRBE LÁSZLÓ: Szerintem igen.

ELNÖK: Elhangzott egy javaslat. Aki egyetért vele, kezet föl! *(Nincs ilyen jelzés.)* Aki tartózkodott, kezet föl! *(14)* Akkor ezzel befejeztük.

Rátérhetünk arra, hogy tisztelettel köszöntöm Aáry urat, az oktatási jogok biztosa beszámolójának előterjesztőjét. Ezt a nagyon színes, izgalmas, műfajában némileg esszéisztikus, némileg ismeretterjesztő irodalomra emlékeztető előterjesztést mindenki megkapta. Kérem a szóbeli kiegészítést, illetve az előterjesztő nyitó megszólalását.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Tanács!

Először is a formájáról. Én elnézést kérek, hogy e-mailben és ilyen formában küldtem el. Az az igazság, tegnapelőtt kaptam meg azt a levelet, ami értesített arról, hogy megkaptam azt az összeget, amiből kinyomtathatom, bár a korábbi évekhez képest más példányszámban: eddig minden egyes alkalommal 10-11 ezer példányban meg tudtam jelentetni, el tudtam küldeni az iskolákba, ebben az évben csak 1000 példányban tudom megjelentetni, ami azt jelenti, hogy nem kapnak belőle az iskolák. Ez egy súlyos váltás a tízéves működésünkben. Amikor a kutatók a polcokon nézni fogják az évfolyamokat, valószínűleg látni fogják, hogy itt volt a válság, mert ott nem lesz beszámoló – mint a földtan-kutatók, akik látják, hogy hol égett le az erdő... Vicesen mondom, de én nagyon-nagyon sajnálom ezt a helyzetet. Úgy néz ki, hogy jövőre sem tudunk több példányt kinyomtatni.

Ismernek már, nem szoktam sírni azért, mert nincs pénzem, de egy engedjék meg, hogy egy pályát felvázoljak. Amikor 2000-ben kezdtem a munkámat, a szakmai költségvetésem 40 millió forint volt, az idei 8, és azt mondják, jövőre nulla. Innen indul a tárgyalás. Én nagyon remélem, hogy valami módon ezt a helyzetet kezelni tudom. A felelősségem ezen a területen egyébként nagy, mert hogy nem tudok mást hibáztatni, mint saját magam, hogy nem voltam elég ügyes a pénzügyek lobbizása terén. Ezen valószínűleg majd változtatnom kell.

A nagy nyilvánosságot nem szoktam tájékoztatni a pénzügyi helyzetünkről. Talán önök, akik jobban követték a munkánkat, mint az egyszerű állampolgárok, ezt a fajta pénzhiányt nem nagyon érzékelhették. Nagyon igyekeztem úgy végezni ezt a munkát, hogy ez ne derüljön ki, de ebben az évben az iskolák érezni fogják, hogy nincs meg a beszámoló. És ez a beszámoló iskolánként csak egy darab volt, tehát nem lehet azt mondani, hogy egy 600 fős vagy 1000 fős iskolában olyan sok lenne. Elképzelhető azért, hogy pályázati pénzekből össze fogom tudni hozni. Voltak olyan emberek, akik azt mondták, ennél sokkal rosszabb ötletekre sokkal több pénzt össze tudtak gyűjteni – tehát lehet, hogy egy újfajta szponzorációs megoldást kell erre találnom.

Három részre osztottam a szóbeli kiegészítést. Az egyik magára a beszámolóra vonatkozik. Az első, ami szembeötlő, hogy a forma nem olyan szép. A nyomdai előkészítés már megvan, a szerződést is megkötöttük, úgyhogy egy héten belül meglesz az anyag. Formai változás nem lesz: ugyanazt a borítót, ugyanazokat a színeket, ugyanazokat a betűtípusokat fogják látni, ugyanazokat a fejezetcímeket – ami azt is jelenti egyben, hogy az elmúlt tíz évben az ügyek jellege, típusa alig változott. Olyan ügy vagy ügýtípus, ami korábban nem volt, nem jelentkezett 2008-ban a hivatalunknál. Egy kivételről szólnom kell: az iskolai agresszióval, erőszakkal kapcsolatos panaszok száma értelemszerűen megnövekedett. A 2008-as év elején volt az az ominózus fizikatanárt bántó kis videóklip, ami elindította a közpolitikai beszédet is, ha úgy tetszik, az iskolai agresszióról – erre majd egy kicsit később visszatérek.

Maradtak a nagy rendszerekben az arányok is: ügyeink kétharmada a közoktatásból, egyharmada a felsőoktatásból érkezett. Körülbelül ugyanazokról az ügyekről kapunk általában tájékoztatást. Természetesen minden ügy más és más.

Ha kicsit visszanyúlhatok néhány évre, azt látni kell, hogy egyre többen kérnek tőlünk tájékoztatást. Nagyon gyakran nem panaszt nyújtanak be, hanem kíváncsiak az emberek, kérdeznek. Azért kíváncsiak, mert valamilyen helyzetbe kerültek, és érzik, hogy jogi aspektusa is van a konfliktusuknak, és szeretnének ebben tisztán látni. A tájékoztatási munkánk feltétlenül megnövekedett az elmúlt években.

Ami nincs a beszámolóban, éppen ezért fontosnak tartom, hogy szóban kiegészítsem: az a fajta társadalmi szerepvállalás, amit a kollégáimmal teszünk. A pénztelenséghez hozzátartozik, hogy hosszú ideig kint volt például a Sziget Fesztiválon a hivatalunk – ezt már nem tudjuk finanszírozni. E helyett elmentünk az EFOTT-ra, most már harmadik éve. Az étkezést itt is zsebből kellett állnunk, mert nem tudtuk másképp finanszírozni, de fontos, hogy az egyetemisták legfontosabb találkozásán ott legyünk.

Hosszú éveken keresztül a hivatalt sikerült kihelyezni egy régióközpontba két-három napra, amikor nyílt panasznapokat tartottunk, illetve fenntartókkal, diákokkal, szülőkkel, egyetemi hallgatókkal, oktatókkal találkoztunk – ezt másfél éve nem tudjuk megtenni. Mivel azonban az autót még nem vették el, és a benzint sem belőle, arra vállalkozunk, hogy nagyon sok helyre megyünk. Ha egy kisiskola kis nevelőtestülete meghív bennünket, mert gondjai vannak, és szeretnének tájékoztatást kapni, akkor beülünk az autóba, és elmegyünk. Évente 40 ezer

kilométert autózom az országban, most már két éve. Ha nem tudjuk intézményesen kihelyezni a gyakorlatunkat, akkor informálisan vagy a meghívások, az igények alapján megyünk el.

Azt látom, hogy ez a szerepvállalás hihetetlenül fontos. Azt tapasztalom az országot járva, hogy az utóbbi egy-másfél évben a minisztériumi – nemcsak az OKM-re gondolok, hanem általában a központi közigazgatásban dolgozó – köztisztviselők nem mennek vidékre, nem mennek az emberek közé, nem fogadnak el meghívásokat szakmai konferenciákra, ezeknek a száma jelentősen csökken, ugyanakkor az információhiány, az információigény megnövekedett. A magam részéről ezt nagyon fontosnak tartom, és nagyon sok helyre igyekszem eljuttatni szolgáltatásunkat.

Sokan jelezték nekem, vannak időszakok, amikor kevesebbet vagyunk a sajtóban egy-egy üggyel. Az elmúlt tíz évben tapasztalhatták, nem azért beszélek, mert az elmúlt két évben nem volt rólam hír a rádióban vagy a tévében. Ha van mondandóm, akkor beszélek, de ha mondandóm van, akkor biztos, hogy beszélek. Ha viszont nincs mondandóm, csak azért, mert kérdeznek, nem fogok válaszolni a kérdésekre, még akkor sem, hogyha a minisztériumi sajtóosztály gyakran nem is tesz eleget a felkéréseknek, és ilyenkor az újságírók, mivel az én mobilszámomat ismerik, tőlem kérnek válaszokat. Ezeket el szoktam háritani. Nem azért, mert nem tudnám a válaszokat, hanem azért, mert nem az én kompetenciámba tartozik, és ilyenkor inkább nem beszélek. Engem ugyanis kevésbé zavar az, hogy hetek telnek el, és semmit sem írnak rólam, mint az zavarna, ha úgy írnának rólam, mint aki belemászik abba, ami nem az ő területe.

A beszámolón túl engedjék meg, hogy adjak egy picit nagyobb lélegzetű áttekintést erről a munkáról. December 1-jén lesz 10 éves a hivatal. Ez abban mutatkozik meg, hogy áramvonalasabb lettem az elmúlt tíz évben, mint ahogy kezdtem a munkámat, és két hónapja már olvasószemüveget is hordok, tehát az idő vasfoga kikezdett engem is ez alatt a tíz év alatt. A tíz esztendő pénzügyi áttekintését megadtam, arra most nem fogok visszatérni.

Ha a kezdetektől föl lehetne rajzolni egy ívet: az első néhány év azzal telt, hogy a hivatalt ismertté tegyék, a szolgáltatást ismertté tegyék, majd egy idő után, hogy konszolidáljuk ezt a szolgáltatást, miután eljutottunk már viszonylag sok helyre. Voltak fordulópontok vagy bukfencek, ha úgy tetszik. 2002-ig a hivatalunkat nem ismerték olyan sokan. Sok pénzünk nem volt arra, hogy reklámozzunk: szórólapokkal jutottunk el, meg a meghívásoknak tettünk eleget. 2002-ben, amikor az akkori oktatási miniszter egyik első intézkedésével fel akart menteni, az ismertségem nagyon megnövekedett. Különösen, amikor kiderült, hogy folytathatom a munkámat. Attól kezdve a sajtó érdeklődése nagyon egyértelműen felénk fordult. Elkezdtek kíváncsiak lenni, hogy mit csinálunk, hogy sikerült ezt az éles és közpolitikai színezetű helyzetet megoldani. Attól kezdve, kihasználva ezt az előnyt, egészen jól be tudtuk mutatni a munkánkat, egészen jól tudtunk már a sikereinkről vagy a kudarcainkról, egyáltalán, az ügyeinkről beszélni.

2006 volt még egy fordulópont. Addig én az oktatási jogok miniszteri biztosa voltam. Az új kormányzati struktúra létrehozásakor egy elég nagy vita kerekedett, mert a miniszteri biztosi intézményt átalakították: két hónapra, hat hónapra választhatók, egy-egy feladat ellátására kapnak megbízást – és látszott, hogy én ebbe nem férek bele. Ezért az akkori javaslat az volt, hogy legyek az oktatási jogok tanácsadója. Soha nem fejtettem ki akkora lobbitevékenységet, mint akkor, hogy ez ne következzen be, mert én mindent teszek, csak tanácsot nem adok. Én azt mondom egy kivizsgált esetre, hogy „Na, így ne tessék csinálni!”, de soha nem mondtam meg iskolaigazgatónak, rektornak, polgármesternek, miniszternek, hogy mit tegyen. Az a tanácsadók dolga. Ez tehát egy rossz megközelítés volt. Sikerült elérni azt, kicsit nyuszikás vicchez hasonlóan, hogy húzzák ki a „miniszteri” szót, és maradjon az „oktatási jogok biztosa”. Ez egy

megfelelő kifejezés volt számomra, sőt, az ombudsman típusú intézmény megerősítése irányába tett lépés is. Még mindig gyakran találkozom politikusok részéről is olyan váddal, hogy én nem ombudsman vagyok, merthogy ez ombudsman az országgyűlés választott biztosa. A svédek egész jól megvannak azzal, hogy négy parlamenti biztosuk van és hét kormányzati, illetve miniszteriális ombudsmanjuk – és nem szégyellik ombudsmannak hívni. Szerintem nekünk, magyaroknak sem kell szégyellnünk, hogy van egy alacsonyabb szinten létrehozott ombudsmani intézményünk. Sőt, ha van az elmúlt tíz évnek jelentősége, szerepe, az éppen az, hogy mivel négy miniszterrel dolgoztam együtt – volt jobboldali, liberális és most éppen baloldali –, a tíz év meg tudta mutatni, hogy Magyarországon, az ismert közpolitikai állapotok ellenére, van olyan fejlett politikai kultúra, hogy egy ilyen intézmény működhet. A fordulópontok és a pengecsapások, pengeváltások ellenére mégis minden politikai párt képes volt tiszteletben tartani azt, hogy egy ombudsmani intézmény függetlenül működik, nem szólunk bele abba, amit csinál, nem állítjuk szőnyeg szélére, nem kérjük meg, hogy valamit vizsgáljon ki, arra se kérjük meg, hogy valamit ne vizsgáljon ki, mert az netán számunkra kellemetlen. Én azt gondolom, hogy a magyar demokrácia, ezen belül az oktatáspolitikai egyik sikere, hogy volt bátorság elindítani egy ilyen intézményt, és minden politikai erőnek volt bátorsága ezt az intézményt hagyni dolgozni a megszabott keretek között.

A jogszabályban is történt megerősítés. Korábban a közoktatási törvény csak annyit tartalmazott, hogy a miniszter köteles ezt az intézményt működtetni. Bekerült az, hogy az oktatási jogok biztosához fordulhatnak a diákok, a szülők, tanárok, és a felsőoktatási törvény is kifejezetten nevesíti a hallgatói jogok között, hogy hozzánk fordulhatnak. Tehát jogszabályi, törvényi megerősítést nyert az intézményünk. Ezek mind olyan pillérek: a korábbi kis kunyhó mellé szépen leraktak téglákat is, amitől még mindig kunyhó, talán egy kicsit magasabb házacska, de most már szilárd alapon álló házacska jött létre az elmúlt tíz évben.

Több mint tizenkétezer ügyet kezeltünk. Ez egy nagy szám. A statisztikával nem fogom bombázni a tisztelt tanácsstagokat, merthogy minden bürokrata a statisztikákra hivatkozik, hogy a fontosságát bemutassa, én csak megemlítem ezt a számadatot.

Ennél fontosabbnak érzem – méréseim nincsenek, és valószínűleg nem én vagyok a legelfogulatlanabb ezeknek a megítélésében –, hogy az elmúlt tíz évben az oktatási szereplők és a közpolitika résztvevői érzik, hogy az oktatási konfliktusoknak is lehet jogi vetülete. Az oktatásjog ezen a területen, úgy gondolom, kicsírázott, kibimbózott, és elkezdett megerősödni. Ha úgy tetszik, egy jogág fejlődésének lehetünk tanúi. Éppen az önök korábbi döntése is mutatja, milyen fontosak a jogszabályi keretei ennek a szolgáltatásnak, amiben 3,5-4 millió ember biztosan érintett Magyarországon. Nem csak a tartalmi szakmai keretei fontosak tehát, hanem a jogszabályi keretei is elkezdtek hihetetlenül fontossá válni. Olyan rendszerről beszélünk, ami az állampolgár számára kötelező, nem mondhatja azt az anyuka, ha nem tetszik neki, ami az iskolában történik, hogy nem baj, fiam, holnap nem mész oda, majd én megtanítalak a szorzótáblára, hanem kénytelen ebbe a rendszerbe vinni a gyereket. Ettől kezdve mindaz, ami az oktatásban történik a törvények, a rendeletek szintjén, de az iskolán belüli szabályzatok szintjén is hihetetlenül fölértékelődik. Nem mindegy, hogy milyenek a játékszabályok, és azt látjuk a tizenkétezer ügyből, az érintettek is úgy érzik, hogy ezek a peremfeltételek kifejezetten fontosak. Talán részben a mi hivatalunk tevékenységének is köszönhető ez.

Van még egy hatás talán – amit én szintén nem tudok lemérni, de nagyon remélem, hogy érezhető. A beszámolóimban, illetve a szakmai konzultációk során is nagyon gyakran beszélek arról, hogy az oktatás közügy. Ezt a kifejezést én nagyon szívesen használom, mert komolyan

gondolom. Közszolgáltatásról van szó, az adóforintokból fenntartott közszolgáltatásról. Ez azt jelenti magyarul, hogy mindenkinek köze van hozzá. Nem találunk ma Magyarországon olyan embert, akire ráponthozhatunk, hogy neki nincs köze az oktatáshoz. Lehet, hogy direkt módon nincs, merthogy éppen nincs gyereke, vagy már az unokája is elvégezte a gimnáziumot, de attól még állampolgárként, választópolgárként köze van a közszolgáltatáshoz. Ennek a hangsúlyozása azért fontos az én megítélésem szerint, hogy nagyon sok kérdésbe be lehessen vonni mindazokat, akik Magyarországon élnek, gondolkodnak és az adóforintjukat arra áldozzák, hogy legyen oktatásunk. Gyakran találkozom azzal a helyzettel, amikor őket, szakmai vitára hivatkozva kizárják a közpolitikai vitából. Nem pártpolitikai vitára gondolok, hanem közpolitikai vitára, és azt gondolom, ebben helye van az oktatási szereplőkön kívül mindenki másnak Magyarországon. Tíz éve gondolom komolyan ezt a felvetést, és nagyon sok helyen beszélek erről.

Hogy a jogok tisztelete tetten érhető-e, arról már nem tudok olyan határozottan beszélni. Ennek két oka van. Általában tapasztalom, hogy a jog erodálódik, devalválódik, tehát gyakran a viták, a konfliktusok megoldása nem a jogszabályok mentén történik, hanem a pozíció dönt, az ízlés, az erkölcsről vallott nézet, intézményen belül és intézményen kívül is.

A jogok ismerete talán már tetten érhető, hogy sokkal többen ismerik az oktatási jogokat, mint korábban. A jogok tisztelete ellen hat például az, hogy az oktatásra vonatkozó jogszabály már egy tenger, az ehhez értő emberek sem látják át vagy nem ismerik ezt a rendszert, miközben, mint említettem, 3,5-4 millió ember mindennapjait meghatározza, tehát jó lenne, ha nagyobb részük legalább az elvekkkel, legalább a jogszabályok végrehajtásának irányjaival tisztában lennének. De ez koránt sem mondható el a mai oktatási szereplőkről.

Ezzel ezt a tízéves blokkot, az áttekintést lezárva, természetesen, ha kérdések lesznek, álllok rendelkezésükre.

Van egy harmadik kérdéskör, amiről szeretnék néhány szót szólni, annál is inkább, mert az eredményeit, néhány megállapítást most kaptam meg, ma reggel, és önök az elsők, akikkel meg tudom osztani.

2008 egyik jelentős döntése volt, hogy az iskolai agresszió feltérképezésére egy országos, átfogó vizsgálatba kezdtem. Több ilyen országos átfogó vizsgálat volt az elmúlt tíz esztendőben: diákjogokról, szülői jogokról, a fogyatékkal élő egyetemi hallgatók jogairól – ezek megtalálhatók a honlapunkon. 2008-ban döntöttem úgy, hogy az iskolai agresszió kérdéskörében szintén egy országos, átfogó vizsgálatot kellene lefolytatni. Erre a forrást egyébként az oktatási miniszter adta. Volt egy megállapodásunk, hogy ez egy olyan ügy, amit érdemes megnézni. Tízmillió forintot kaptam a feladatra. 8 milliót fordítottunk magára a vizsgálatra. Ez úgy nézett ki, hogy 4 ezer diákot kérdeztünk meg a tizenegyedikes évfolyamon, illetve egy kontrollcsoportot a hetedikesek közül Budapesten, és ezer tanárt kerestünk meg. A felmérés online módon történt, tehát olyan iskolákat választottunk ki, a reprezentativitás szabályainak megfelelően, ahol a számítástechnikai feltételek adottak voltak ahhoz, hogy számítógépen keresztül adják le a gyerekek, illetve a tanárok a válaszokat.

Kevés számot fogok mondani, de nemsokára minden tanácstagnak el fogom küldeni.

Azt látjuk, hogy nem igazolta a feltételezésünket, hogy az iskolában magas szintű a fizikai agresszió a tanárok és a diákok között. A vizsgálatban részt vevő középiskolai tanárok 1,9 százaléka szerint az iskola valamely diákja fizikai erőszakot gyakorolt volna ellene, mindössze fél százaléka szerint a szülő vagy egy diák más hozzátartozója megrángatta, meglökte őt. Azt látjuk, hogy ha az adatokat a tanárok oldaláról nézzük, ez egy nagyon alacsony arány.

A diákok egymás közötti viszonyaiban nagyobb a fizikai agresszió foka. Ezt egyébként sejtettük, tehát ez a feltételezéseinket igazolta.

A diákokkal szemben elkövetett fizikai agressziófok már jóval nagyobb: tíz százalék. A tanárok szerint csak négy, a diákok szerint tíz. Itt találkozott egy kicsit az adat az előfeltevessel.

Azt kellett érzékelnünk – bár a végkövetkeztetéseken még dolgozunk a kollégáimmal –, hogy valószínűleg egy olyan helyzettel állunk szemben, mint amivel a rendőrök, akik próbálják a statisztikákkal bizonygatni, hogy a bűnözés csökken, miközben tíz emberből kilencet megkérdezve azt mondják, hogy a köz biztonsága romlik. De a felmérés abból a szempontból lesz fontos szerintem, hogy felhúzza a mélyből a diákok és a tanárok válaszai alapján a jelenséget, és képesek lehetünk elemezni az adatokat.

Értelemszerűen – vagy nem tudom, értelemszerűen-e – az iskolák közötti különbségek jól tetten érhetők. Egyértelműen kimutatható, hogy a gimnáziumban az agresszió foka alacsony, tanárok és diákok részéről egyaránt, míg a szakiskolákban az agresszió foka magas.

Nemek szerinti bontást is végeztünk. Azt láttuk, hogy a lányok kevésbé agresszívak, de nem túlságosan nagy az eltérés. Az agresszió iránya azonos, tehát a kevésbé agresszív lányok kevésbé elszenvedői az agresszióknak.

Van néhány adat, ami egészen érdekes lesz. Mi lecsupasztottuk az adatokat gimnáziumra, szakközépiskolára, szakiskolára, de vannak vegyes intézmények, és azt kell látni, hogy a vegyes intézményeknél sokkal inkább a szakiskola-hatás érvényesül. Tehát azokban a gimnáziumokban is rosszabbak az adatok, ahol vegyes vagy heterogén intézményként működnek.

Egészen különleges táblákat is elküldtek nekem a kutatók. A diákok egymás között elkövetett agressziójának mértékét nézték az anya legmagasabb iskolai végzettsége szerint és képzési típusonként. Gimnáziumba járó gyerekek esetében, még ha legfeljebb általános iskolát végzett is az anya, az átlagosnál alacsonyabb az agressziószint, és ez végigmegy a gimnáziumban. Az az érdekes, ott változik a dolog, hogy ha az anyuka érettségizett és a gyerek szakiskolába jár, ott az átlagosnál magasabb az agressziószint, sőt, a legmagasabb, ha az anya felsőfokú végzettségű, és a gyerek szakiskolába jár. Ez egy nagyon érdekes összefüggés. *(Közbeszólások.)*

További táblával nem terhelem önöket. Nemsoká készen leszünk vele, nyilvánosságra hozzuk ezeket az adatokat. A hetedikesek adatai is nagyon érdekesek abból a szempontból, hogy hová indulnak: az agresszív gyerekek többnyire a szakiskola felé irányítják lépteiket, a kevésbé agresszívek a gimnázium irányába.

Nemsoká kijövünk ezzel a vizsgálattal. Nagyon komolyan mondom, hogy a vizsgálattal semmi sem fejeződik be. Éppen ellenkezőleg, ilyenkor indul el egy vita. Pontosan tudják, hogy a miniszter létrehozott egy bizottságot. Nagyszerű munkát tett le ez a bizottság, illetve a bizottsági ajánlások nyomán elindult egy háttérmunka a minisztérium háttérintézményeiben. Én azt gondolom, a mi vizsgálatunk eredményei és a minisztérium eddigi cselekedetei összhangba hozhatók. Az a munka, ami elkezdődött, kicsit a minőségre helyezve a hangsúlyt – díjakra, zöld számra, föltérképezve az agressziót, illetve az egyedi ügyek kezelését –, jól összekapcsolható a mi munkánkkal. Illetve én innen kezdek egy másik lépést, ami talán nem volt még az oktatás területén. Azt gondolom, ahhoz, hogy az iskolai agressziót megfelelően kezelni tudjuk, ez elengedhetetlen. Gyakran mondják a pedagógusok, hogy tehetetlenek, eszköztelenek az iskolai agresszió kezelésében. És ebben velük egyet kell érteni. Azért kell velük egyetérteni, mert az agresszió nem pedagógiai probléma: csak részben pedagógiai probléma, de ennél jóval több. Ha azt mondjuk, azt várjuk a tanároktól, hogy a helyzeteket oldják meg, akkor valami olyasmit várunk el tőlük, amire képtelenek, amiben kudarcosak lesznek, amit egyedül nem tudnak

megoldani. Ugyanolyan társadalmi jelenség az agresszió, mint a gyermekszegénység: látják az okait, a feltételeit, a megjelenési formáit a tanárok az iskolában, de nem képesek kezelni. A drog terjedését, a drog fogyasztását látják, tudják, érzékelik, akár nap mint nap egy-egy intézményben, de egyedül nem képesek fölvenni vele a küzdelmet. A politikai nyomás ugyanakkor hihetetlenül nagy a tanárokon, hogy mégis tegyenek valamit, nekik kell megoldaniuk. Ennek a helyzetnek az áthidalására indítunk el a vizsgálat nyilvánosságra hozatalával egy időben egy szakmaközi vitát, amibe be fogjuk vonni – az ígéret már majd’ minden szakma részéről megvan – a gyermekjóléti szolgálatokat, a családsegítőket, a nagy egyházakat, az ügyészeket, a bírákat, a börtönparancsnokokat, a civileket, az orvosokat, rendőröket – talán velük legintenzívebb a kapcsolat –, mindazokat az embereket, akik gyerekekkel, ifjúval, családdal, bűnnel találkoznak.

Nézzük meg egy kicsit a tanárok másik panaszát, ami alkalmat adhat arra, hogy ezen szakmaközi együttműködés kialakulhasson. A tanárok egyik panasza, ami általános, és nem mindig az agresszióhoz köthető, az alacsony presztízs, az elismertség hiánya, magukra maradttság, magányosság. Ez mind-mind jellemző, amikor a tanárok panaszkodnak az adott helyzetre, az agresszióra vagy általában az iskolai helyzetükre. Ha megnézzük ezeket a társszakmákat, ugyanezt látjuk. A rendőr minden, csak nem kedvenc, nincs nagy tekintélye, nincs presztízse, magányosnak érzi magát, például a bűnüldözésben, ha gyerekekről van szó. Gyakran ki is bújik a felelősség alól, merthogy még nem kerül hozzá a történet. A családsegítők nem nagyon tudnak nagy sikerekről beszámolni, ami az ország nyilvánosságára igényt tarthatna, és a gyermekjóléti szolgálatosok is hasonló helyzetben vannak. A házi orvosok az orvosok társadalmán belül talán a legkisebb presztízzsel rendelkező csoport, de ide tartozik a börtönparancsnok, akiről megint nem az jut eszünkbe, hogy nagy tekintélyű szakma képviselője lenne. Azt gondolom, hogy az iskolai agresszió lehet talán az első olyan társadalmi jelenség, aminek a kezelésére valamiféle szakmaközi együttműködés kialakulhat és elindulhat.

Az eddigi tárgyalásaim során azt láttam, hogy hihetetlenül nyitottak erre a szakmák. Nagyon sokan segítenének – nem nekem, mert a segítséget nem magamnak kértem. Nem nagyon fordult elő, merthogy az én szerepem egy kicsit más, de én bárkivel beszéltem a vezetők közül, a szakmák nagyjai közül, én a tanárok számára kértem segítséget. Arra kértem őket, hogy az eszközöket, amelyekkel rendelkeznek, állítsák a tanárok szolgálatába. A tanároknak kevés az eszközük – és azt gondolom, ez így is van rendjén: ne csináljunk belőlük pszichológust, rendőrt, nyomozót vagy kriminológust, hanem az összes többi szakma eszközét próbáljuk meg a tanár szolgálatába állítani. Ez egy interdiszciplináris megközelítés, ha úgy tetszik, és lehetőséget nyit arra, hogy akár az iskolák egyenként, akár fenntartói szinten nyissanak a szakmák felé. És ha más okuk nincs is, talán a Pistike helyzetének megváltoztatása, vagy a saját helyzetének megváltoztatása, nevezetesen, hogy nem birkózik meg nagyon sokféle ügyel. Azt gondolom, a következő évben, a következő években meghatározó feladat lesz munkatársaim és a magam számára, hogy ezt a szakmaközi együttműködést elősegítsük, ami egyszerre tud reményt hozni arra, hogy néhány ügyet főleg helyben meg lehessen oldani, és talán kiolthatja azt a fajta központi szándékot is, ami tetten érhető a különböző törvényjavaslatokban, nevezetesen, hogy büntessünk vagy csináljunk valamit azonnal, és nagyon hatékonyan. Természetesen szükség van szankcióra, de jogászként mondom, az az ultima ratio, hogy akkor büntessünk, amikor vagy olyan súlyos a cselekmény, hogy nem is tehetünk mást, vagy amikor egymás szemébe néztünk, vagy a tükörbe néztünk, és világosan „igen” választ adunk arra, hogy minden tőlünk telhető emberit és szakmait megtettünk annak érdekében, hogy a gyereket megmentsük. Ha nem tudtuk megmenteni, azt is el

kell ismerni – ezt csak akkor tehetjük jó szívvel, ha előtte már megkerestük azokat, akiket meg lehetett keresni e területen.

Köszönöm a türelmüket, figyelmüket. Ha kérdésük, megjegyzésük, kritikájuk van, azt szeretettel fogadom.

ELNÖK: Mi is nagyon köszönjük. Szebedy Tas úré a szó.

DR. SZEDEDY TAS: Egyrészt gratulálok, és nagy elismeréssel szeretnék adózni a részletes és valóban olvasmányos jelentésért, amit évek óta gyakorló intézményvezetőként is nagyon sok mindenben tudok használni: adott esetben vitás kérdésekhez egy fantasztikus példatár. Nálunk leginkább a felvétellel kapcsolatos ügyek kapcsán szoktuk elővenni, meg a magántanulósággal kapcsolatban – nagyon jó példákat, illetve a példákra vonatkozó elemzéseket találtam.

Egyet említett, még a bevezetőben, talán a tíz év áttekintéséről, és én erre vonatkozólag tennék fel kérdést – de lehet, hogy a kérdés olyan, ami messzebbre vezet. Az oktatási jogok biztosának feladata elsősorban a törvények erejével vagy a törvények betartására vonatkozó útmutatás, abbéli vizsgálódás, hogy ténylegesen törvényesen történnek-e az iskolában az eljárások. Szeretném gyakorló vezetőként megerősíteni, hogy nincsenek olyan útmutatók, olyan fogódzók, amelyek jelen pillanatban az oktatásra, az eljárásra vonatkozó teljes törvényi rendszert egy átlagvezetőnek – én magamat átlag alatti vezetőnek tartom – is akár áttekinthetővé és követhetővé tennék. Idézni szeretném Tatai-Tóth András országgyűlési képviselő urat, aki maga is volt valaha igazgató, ő mondta azt egy konferencián, hogy ha egy intézményi vezető olyan 60-65 százalékig be tudja tartani az intézményében a törvényeket, akkor már egész jó helyzet van. Nem tudom, mondhatom-e ezt az oktatási jogok biztosának, amikor épp nálam vizsgálódik, hogy a képviselő urak, akik a törvények módosításait beadják, azt gondolják, 65 százalék már egy jó arány. Én azt gondolom, ez egy tragikus arány – de nem áll messze a valóságtól. Nincs meg az a törvényismeret, nincs meg a lehetőség arra, hogy az összes, egymással összefüggő szabályt az intézmény tényleg be tudja tartani, akár csak követni tudja a folyamatos változást. Ma arról tárgyaltunk, olyan képviselői indítványok vannak, amelyek a rendszert véleményünk szerint – elég jelentős testület, komoly szakértelemmel, rálátással rendelkező testület – összezavarják. A kérdésem arra vonatkozik, mit tud az oktatási jogok biztosa egy ilyen ügyben indítványként, javaslatként tenni, hiszen neki ennek a betartását kellene vizsgálnia. Nem tudom, érthető-e a kérdés.

A baj, hogy egy olyan erdőbe kerülünk, amely erdőben azt vizsgálni, hogy ezt ki hogyan tartja be, szerintem embertelen feladat. Én azoknak az oldaláról mondom ezt, akik szeretnék ezt megvalósítani, és alig látjuk a fától az erdőt.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Én is nagy élvezettel olvastam a jelentés. Nem titok, hogy Aáry-Tamás Lajossal többször találkoztunk már az OKNT-n, és volt egy válságos pillanat, amikor az akkori miniszter éppen méltatlan döntést akart hozni, mi pedig kiálltunk, és végre valamit csináltunk. Nem éltünk hiába. Amikor látom Aáry Lajost tévében vagy más médiában, a nyugodt személyiségét, a megfontolt döntéseit, akkor érzem, hogy jó kezekben van ez az ügy. És ha tíz évig kibírta – amihez ugyancsak gratulálni lehet –, és még van is kedve hozzá, az még nagyobb szó, amikor úgy érzi az ember, hogy az agresszió elborítja a világot. Úgy tűnik, talán őt nem borítja el a panaszáradat ilyen lavinaszerűen, éppen azért, mert nem ugrik. Ha ő olyan

egyéniesség lett volna, olyan stílusú ember, aki elhamarkodott, rossz döntéseket hoz, vagy ugrik, tehát ugrasztható, behúzható, nem néz körül, rögtön igazat ad valakinek, akkor biztosan elborították volna. De így, hogy megfontolt, körülnéz, és alaposan kivizsgálja a dolgokat, itt nagy romlás nem tapasztalható, illetve ő is mondta, hogy tulajdonképpen itt nincs olyan lavinaszerű előrenyomulás, mint ahogy látszik az iskolai erőszak terén. Miért van ez, hogy sokan úgy érzik, hogy az iskolai erőszak elszabadult? Mert a tévé, rádió, tömegkommunikáció éppen ezt emeli ki. Ha van egy rendkívüli esemény, azt felnagyítja, kiemeli, és így nem csak egyszeresen hat rosszul, hanem többszörösen is, mert ezzel is mintát ad. Másrészt vannak olyan kimutatások, amelyek szerint a gyerekek nyolc-kilenc órát ülnek tömegkommunikációs eszközök előtt, úgyhogy rettentő nagy hatást gyakorol rájuk, azokban pedig rettentően sok az agresszió. Egyszer meg kellene vizsgálni, hogy ha egy napig végignéznénk a műsorokat, abban mennyi százalék az agresszió – és még csodálhatjuk, hogy csak ennyire terjed, nem borította el még jobban az iskolát.

Én tehát annak örültem nagyon – nem akarom húzni az időt –, hogy egy ilyen pozícióban lévő emberből árad a bizalom. A pedagógusok iránti bizalom. A pedagógusokat divat szidni, minden okául megtenni, és tényleg lekezelni, visszaszorítani, tekintélyüket rombolni. Én úgy érzem, nagyon pozitív dolog, hogy legalább az oktatási ombudsmanból árad a bizalom. Én úgy érzem, ez a tíz év az ő számára sem volt hiábavaló.

Egyet kérdeznék, úgy ráadásként: mi volt ebben a tíz évben a legnagyobb sikere, öröme? Mondana egy esetet, egy tendencia megállítását? Mi volt az a pozitívum, amiben sikerült előrelépni? Sok rosszat tudunk mondani, de halljunk valami jót is!

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Szomorúan hallom, hogy nem jelenik meg, mert én tanítom, a gyerekek tanulnak minden évben ebből nálunk. Szeretném felajánlani, hogy az egyesületünk hajlandó önköltségi áron, ha annyival többet kiadtok, kétszáz példányt megvásárolni, és elküldjük az iskoláknak. Hátha mások is követik ezt, és akkor annyival többet lehet kiadni. Ez azért nem olyan nagy ár egy darabért, ha az önköltségét számoljuk, hogy ezt ne lehessen kifizetni. Másrészt azt gondolom, az sem tragédia, ha nem irtjuk a fákat, hiszen azért ma már az internethasználat nagyon bevett. Ilyen szempontból azt lehet mondani, hogy teljes lefedettségű a magyar közoktatási intézményhálózat. Én legalábbis még nem láttam olyan iskolát – egészen pici vagy nagyon-nagyon szegény állami oktatási intézményt sem. Inkább arra való figyelemfelhívás fontos, hogy ehhez hol, hogyan lehet hozzájutni. Azt gondolom, ehhez a közoktatás területén működő civil szakmai szervezetek – gondolok a Gimnáziumok Országos Szövetségére, a Szakképzési Társaságra rajtam kívül – nyilván együtt tudunk ebben működni.

A másik egy nagyon fontos kérdés, elő is került többféle összefüggésben: a jogismeret dilemmája. Azt gondolom, hogy a következő tematikus vizsgálatnál érdemes lenne ezt a kérdést legalább mérlegelni, hogy hogyan kerül be. Itt most az oktatási jogokról beszélünk, de azt gondolom, egy nagyon jelentős elmozdulás történt a magyar társadalomban. Például az oktatás szereplőinek a 15-20 évvel ezelőtti állapothoz képest egy radikális változása van, amit a pedagógusok rosszul élnek meg, de igaz, hogy itt a nem állnak a szülők az igazgató ajtajánál alázatosan a küszöbön, megváltozott ez a szolgaszerep, megjelent egyfajta állampolgári öntudat, megjelentek a civil szervezetek külső kontrollként. Azt gondolom, érdemes végiggondolni, hogy a különböző intézményekkel kapcsolatban lévő szervezeteknek nyújtani támogatást. Nem csupán ezt a fajta mediációt javasolnám, ami nagyon jó megoldásnak tűnik, és erre van is esetenként tapasztalat, konkrét ügyekben vagy általánosságban is. Gondolatok például a drog liberalizációja kontra tiltás vitára, ahol az érintettek minden ponton elkezdtek együttműködni – persze ott is

szekértáborok alakultak, de mégis volt egyfajta együttműködés. Azt gondolom, a jogismeret nagyon fontos kérdés.

Úgy látom, a legnagyobb feladat az általános iskolák felé való nyitás. Az egyetemek, felsőoktatási intézmények esetében már túl vagyunk azon a ponton, ahol ezt a fajta tájékoztatást erősíteni kellene. Ahol ez továbbra is gond, ahol az iskola még mindig az állam helyi hatalmi szervezete, ott szükséges, ott javasolnám ezt. Egyébként tényleg úgy gondolom, nagyon komoly dolog, amit csináltál-csináltatok az elmúlt tíz évben.

Talán emlékeztek, rövid ideig az OKNT volt a felügyelője az oktatási jogok biztosának, irodájának, és akkor kicsit többet kellett találkozunk, de szerintem ez egy nagyon fontos és jó irányú mozgás. Köszönöm szépen.

DR. HADHÁZY TIBOR: Valóban nagyon elkényeztetett bennünket a biztosi hivatal az utóbbi években – idézőjelbe tettem az „elkényeztetés”-t –, hiszen minden évben színvonalas beszámolóval adott számot az elmúlt év, az elmúlt tanév történéseiről, azokról a jogalkotói, jogértelmezési kérdésekről, példabeszédekről, amik közvetlenül használhatók az iskolai, a közoktatási és felsőoktatási gyakorlatban.

Külön meg kell jegyeznem, nagy örömmel hallgattam a szóbeli kiegészítést. Abban a publikálásra szánt anyagban – hiszen ez egy nyomdai előkészítettségű anyag – a példák plasztikus bemutatása mellett jó néhány említésre került azon az irányokból, amelyek várhatóan a következő években fókuszba kerülhetnek, megerősödhetnek, amelyek neuralgikusak a mostani tapasztalatok szerint. Esetleg megfontolandó, hogy a későbbiekben ez a fejlődési irány nyomdafestéket is kapjon a későbbi kiadásokban, nevezetesen, hogy hogy érzékeli a biztosi hivatal, milyen irányban kell lépéseket tenni. Én fölvetek egy ilyen kérdést, ami nekem is problémát okoz. Talán nem véletlenül, a többenél is figyelmesebben olvastam el a felsőoktatásra vonatkozó részt, és ott nem láttam, de megemlítek egy olyan kérdést, amivel véleményem szerint a későbbiek során foglalkozni kell majd. Nevezetesen arról van szó, hogy a jelenlegi felvételi rendszer eredményeként az állami és a költségtérítéses hallgatók limitált létszámban kerülhetnek be, ugyanakkor soha nem látott méreteket ölt a felvett, de be nem iratkozott hallgatók száma. Ez abból a szempontból problematikus, hogy az így felvételt nyert, de hallgatói jogvisztonnyal nem rendelkező tanulók – hiszen beiratkozásukkal nyerik el a hallgatói jogviszonyukat – gyakorlatilag mindenféle következmény nélkül választhatják ezt az utat. Nyilván vannak indokolt esetek, de én ebben nem érzékelem azt a lehetőséget, amely akár a felsőoktatási intézmények kezében, akár más területen kínálkoznék. Ugyanakkor pedig morálisan is aggályosnak tartom, nem csak finanszírozási oldalról, hanem a pontszámok kialakítása szempontjából is. Olyanok alakítják magasra a pontszámot, akik a későbbiekben esetleg nem is veszik igénybe ezt a szolgáltatást – bár ezt a szót nem szeretem.

Ez egy általam fontosnak tartott probléma. Köszönöm szépen.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nagyon röviden szeretnék szólni az anyagról. Az egyik, ami teljesen szubjektív, hogy ebben a körben, amit szakmapolitikainak neveznék, nagy élvezetet jelentett az, hogy egy ilyen anyaggal is találkozik az ember. Odavonzotta az ember figyelmét, nem azt éreztem, hogy még mennyit kell olvasnom. Ezzel együtt elgondolkoztam azon, hogy ez miért van. Biztos, hogy nem egyszerűen stílári kérdés, hanem többről van szó. Eben a rendszerben mindenki csak „kell”-eket fogalmaz, itt pedig a jogalkalmazás és a kell aránya nagyon jól eltalált. Nem ítélezési rendszert építget ki, nem azt mondja, hogy ki mennyi bünt,

hibát követett el, hanem inkább hogy hogy történnek a dolgok, milyen keretben, és mi az a keret, aminek működni kellene. Ez azért is fontos, mert én úgy látom, az egész magyar közoktatási rendszer – a felsőoktatás minden problémájával is lassan átlendül ezen – abban a hatalmas dilemmában kínlódik, hogy a pedagógia alapvető mozgató ereje a jutalmazás és büntetés. Mivel fejleszteni akar, az egész eszközrendszer arra épül, hogy ha arra lép a gyerek, megjutalmazzuk, ha pedig nem arra lép, akkor valahogy jelezni kell neki, és erre van a büntetés. Ezzel szemben a jog ezt nem ismeri. Valakinek nem azért jár valami, mert megtesz valamit, hanem mert ő van. Az alapvető szabadságjogok ilyenek, és ezt hihetetlenül nehezen tudja az iskola önmagába beépíteni, ellentétben az egész logikájával, hiszen egy célracionális cselekvést kell végrehajtania, és ehhez szeretet használni mindenféle eszközt. Amikor azt mondják, eszköztelenek vagyunk, mindig az jut eszembe: mihez? Mihez eszköztelenek? Egy sor dolgot nem kellene nekik megcsinálni. Olyan mértékben vannak tele „kell”-ekkel a magatartást illetően is, hogy eleve önmagukat, ha úgy tetszik, dokumentumkészítés közben már kudarcra ítélik. Olyan saját logikákat, rendszereket dolgoznak ki, amelyeket ők soha nem tartottak be, ezért teljes képtelenség, hogy a dolog működjön, mégis ezeket a „kell”-eket próbálják újra meg újra megcsinálni.

Ez az egész tevékenység azért nagyon fontos, mert inkább azt írja le, hogy a dolgoknak vannak olyan működési rendszerei, amelyek persze, hogy „kell”-ek, de egyúttal a lehetőségeket is jelentik. Nagyon sokszor lehetőség adódna, de nem használják, mert más logikában gondolkoznak. Ebből a szempontból is nagyon élvezetes volt azt látnom, hogy ez a dilemma, már-már antagonizmus, hosszú időt vesz igénybe, és ebből a szempontból biztosan nem elégséges – nagyon fontos, én elfogadom – a jogszabályismeret. Biztos, hogy nem elégséges, hanem az a dolog, amit mondtál, egy közös értelmezési keret, hogy ugyanaz jöjjön mindenfelől az iskola felé: az orvosoktól végig, valahogy ugyanaz sugározódjék. Jelenleg az is látszik, hogy egy kutya, ha már ketten nevelik, már annyi rést talál, hogy az nem is igaz: az iskolák is annyiféle hatásrendszerben kezelik ezt a dolgot, hogy nem éri őket valamilyen egységes hatás. Azt nem hiszem, hogy a médiát befolyásolni lehet, az más kérdés, de ezért lenne fontos.

Ehhez egy dolgot – lehet, hogy csak a felsorolásból hiányzott – borzasztóan fontosnak tartanék: a jegyzőket. A jegyzők, akik ezeknek a konfliktusoknak a kilencven százalékával szembetalálják magukat, amint egy picit is túllépnek az iskolai kereteken. Az én tapasztalataim szerint – hogy is mondjam? – szintén nem állnak a helyzet magaslatán ezekben az ügyekben, pedig nagyon fontos lenne, mert velük kerülnek közvetlen kapcsolatba a szülők, a tanulók, a pedagógusok, és feltehetően nagyon nagy szükségük lenne nekik is erre a dologra.

Abban bízom – nem akarok politikai kifejezést használni –, hogy ez az ombudsmanság példa arra, hogy igenis vannak olyan pontok, lehet találni, még az oktatási rendszer működtetésében is, ahol kellő nyugalommal, elszántsággal, bölcsességgel létre lehet hozni olyan helyzetet, amelyben már a dologgal foglalkoznak, nem egymással. És ebben a pillanatban kiderül, hogy ezek megoldhatók. Ebből a szempontból is tanulságos nekem ez a kézirat, meg egyáltalán, a te személyiséged is. Köszönöm szépen.

DR. KESZEI ERNŐ: Tisztelt Tanács! Azt hiszem, ez egy olyan misszió, amit csak támogatni tud a tanács is, noha most már felügyeletet nem gyakorol – mint ezt megtudtuk.

Egy dolgot szeretnék az ombudsman figyelmébe ajánlani: hogy a szükségből lehet erényt kovácsolni. Két iskolaigazgató kollégánk itt már említette, hogy elég alacsony szintű a törvények betarthatósága, aminek rengeteg oka van. Én személy szerint nem osztom azt a nagyon megtisztelő vélelmést, hogy a felsőoktatási intézményekben ez a helyzet jobb, mert ott sem

igazán. Ennek a legfőbb oka szerintem, hogy nagyon gyorsan változnak a jogszabályok. Ebben lehetne valami nagy szerepe még az ombudsmani hivatalnak.

Én fapárti vagyok, ezért nem bánom, hogyha nem készül tízezer, de azért talán ezernél több példány kellene. Másra való egy könyv – Horn igazgató úr említette, hogy abból például tanítani lehet –, és másra való az internetes felület. Azt gondolom, ki kellene használni ezt a helyzetet arra, hogy az internetes felületet felhasználóbaráttá, egyszerűen használhatóvá és jól elérhetővé tenni. Meg persze kellene hozzá egy kis marketing, hogy rászokjanak az iskolák, akár a szülők meg a diákok is, hogy ezt megnézzék, ha arról van szó, hogy valami erőforrást merítsenek.

Két ponton látom ennek a jelentőségét. Az egyik maguknak az aktualizált jogszabályoknak a jelenléte és könnyű kereshetősége, a másik pedig ennek a dokumentumnak minél könnyebben hozzáférhetővé tétele, hiszen ebben konkrét eseteket lehet keresni. Egyetértek az iskolaigazgató kollégákkal, ez egy nagyon értékes dolog, ilyen esettanulmányokat találni. Ha az ember talál egy olyat, ami hasonlít az övéhez, sokkal biztosabban érzi magát.

Még egyszer: én nagyon támogatom ezt a vállalkozást, és ajánlom figyelmébe a hivatalnak, hogy éljen ezzel a lehetőséggel, és próbáljon meg arra pénzt szerezni, amiről nem volt szó, annak tükrében, hogy másra nem kap. Köszönöm szépen.

DR. VASS VILMOS: Tisztelt Tanács! Az anyag minőségéről több tanácstag is szólt. Én egy dolgot szeretnék ebből kiemelni: ezeket a sztorikat. Ezek nagyon jók. Mint pedagógusképzésben dolgozó ember, nemcsak én, hanem úgy gondolom, több felsőoktatási intézmény kollégái is használják ezeket az eseteket konfliktuskezelő tréningeken, speciális kurzusokon, szociális kompetenciafejlesztő képzéseken. Ezek megjelennek, ott vannak. Hihetetlenül fontos tehát a disszemináció szempontjából az, amit olvashat az ember. Ebből számomra az következik, hogy ez az eszköztelenség valójában nem egészen igaz. Azzal egyetértek, hogy támogató rendszerre szükség van, az interdiszciplinaritásra, hogy meghívok több embert különböző területről. Ennek a támogató rendszernek a kialakítására vonatkozóan nemzetközi szinten számos jó példa, jó gyakorlat megtalálható. Én érdemesnek tartanám, hogy ezeket a jó példákat, jó gyakorlatokat bemutassuk, nem azért, hogy egy az egyben kövessük őket, hanem hogy megismerjük azokat a mechanizmusokat, amelyek működtetik a gyakorlatban ezeket a nemzetközi példákat. Másfelől az eszköztelenségre vagy kismértékű eszköztelenségre szerintem egy jó bizonyíték, ha az utóbbi évek pedagógus-továbbképzéseiben megnézzük az első tíz legnépszerűbb rangsorát. Itt nem pusztán az osztályfőnökök magányos küzdelméről van szó, hanem jó néhány pedagógus végzett konfliktuskezeléssel kapcsolatos továbbképzést, személyre szabott fejlesztéseket, ami azt mondhatja, hogy a szakma nagyon komoly lépést tett annak érdekében, hogy például az agressziót kezelni tudja. Rendkívül becsülendő álláspont ez, és én a sztorikon kívül ezt olvastam ki az anyagból. Nagyon sok erőt kívánok ahhoz a tevékenységhez, amit folytatnak, mert hihetetlenül fontos, egyre fontosabb napjainkban.

Végezetül egyetértek Horn Györggyel a tekintetben, hogy nyitni kell az általános iskolák felé. Köszönöm szépen.

DR. SZABADOS LAJOS: Két kérdésem lenne. A jogok és kötelességek kérdéskörével diákkoromban találkoztam először – nem annyira a jogok, mint a kötelességek oldaláról. Nekünk akkor tanáraink nagyon sokszor elmondták, mi a kötelességünk. Aztán történt egy váltás, és hosszú évtizedes pedagógusmúltamból arra következtek, mintha az a deformáció egy másik

deformációba ment volna át. A tanulás jog, a tanulás kötelesség. Megkérdeznék, hogy a tanulással mint kötelességgel kapcsolatban volt-e panasz, bejelentés nálatok? Vagy ennyire egyoldalú, mint amennyire én tapasztalom?

Ebben a tanévben találkoztam egy olyan dologgal, hogy egészen meglepődtem. Állítólag 2008-ban egy pénzügyminisztériumi rendelet – szokás szerint ilyen salátarendelet – kimondta, hogy a nyolcosztályos gimnáziumok alsó négy osztálya kvázi általános iskola. Gondolom én, a laikus ezen a területen, hogy a dotációk miatt kellett ezt kimondani. Ez a rendelet azonban felülírta a közoktatási törvényt, amelyben a nyolc évfolyamos gimnáziumok elismertek. Az a következménye ennek, hogy a tiszta gimnázium alapító okiratát meg kellett változtatni, plusz a cégtáblát is át kellett festeni. Lehetséges az, hogy egy kormányon belül ennyire rosszak a kapcsolatok, hogy egy törvényt felülírnak egy pénzügyminiszteri rendelettel?

Néhány apró megjegyzésem lenne még.

A 8. oldal harmadik bekezdéséből hiányolom a karunkon is képzett szociális munkásokat, szociálpedagógusokat – legyetek szívesek pótolni ezt.

Ugyancsak ebben a bekezdésben megfogalmazták, hogy „mindig van segítség”. Hogy mindig lehet keresni, az igen, de hogy mindig van is, az nem biztos.

Ugyanezen az oldalon a negyedik bekezdésben én nem találtam – szándékosan maradt ki az alkohol? Ha ott van, elnézést kérek.

Végül a segítőknél az jutott eszembe, hogy minél kisebb a település, annál kevesebb segítőre számíthatnak. A nagyobb településeken sok segítő van, a kisebbeken nincsenek is olyan foglalkozások, emberek meg testületek.

A másik töprengésem úgy hangzik, hogy ha annyi energiát fordítottunk volna a „mit kell tennünk?” kérdésre, mint amennyit a „mit nem szabad?”-ra fordítottunk, szerintem már előbbre tartanánk. Ez egyfajta hangsúlyeltolódást is jelentene számomra.

Nekem a megfigyelő kamera szimpatikus, én nem tiltakoznék ellen.

Az előző napirenddel kapcsolatosan nem akartam elmondani, de engem régóta idegesítenek az ötletelések, de számtalan ilyen van. Például most az előző napirendnél egy csomó ötleteléssel találkoztunk. Ilyen ötletelés szerintem a kompetenciaalapú oktatás bevezetése után az osztálylétszámok ilyen nagyságú meghatározása. Szederkénnyel, a vírussal kapcsolatosan nyilatkozott egy kolléganő, hogy a harmincnégyes osztálylétszámból hány gyerek hiányzik vírus miatt. Harmincnégy? Hogy lehet kompetenciaalapú oktatást csinálni harmincnégyes osztálylétszám mellett? Hozunk egy rendelkezést, hozunk egy másikat, érdekes lenne vizsgálni a kettő összhangját.

Csak úgy megjegyzem, hogy a mellékleteket én üresen kaptam, nem tudom, mi az oka.

Gratulálok az anyaghoz, nagyon alaposnak találom. Tanulságosak, érdekesek a felsorolt konkrét esetek. Nekem az jutott eszembe, hogy – én a hetvenes években voltam igazgató –, hogy „szegény igazgatók!”. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nem volt több hozzászólás. Kérlek, reagálj!

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Mindenekelőtt nagyon szépen köszönöm azt a fajta bizalmat, amit érzek a munkánk iránt, és munkatársaim nevében köszönöm a tanácsnak a folyamatos, tíz éve tartó támogatását. Igyekszünk rászolgálni. Azt tudom ígérni, hogy mindig itt leszünk, amikor a munkánkról be kell számolni, annak érdekében, hogy ezek a párbeszéddek elindulhassanak vagy folytatódhassanak évről évre.

A konkrét kérdésekről:

Szebedy Tas fölvetése: mit tud az ombudsman tenni annak érdekében, hogy a törvények tengere valami módon ismerhető, és az a 65 százalékos arány följebb tornázható legyen? A válaszom valószínűleg több más kérdéshez fog valamelyest kapcsolódni. Nagyon érdekes hívás arra, hogy cselekedjünk: sok a jogszabály, az általános iskoláknak tenni kellene valamit, segíteni kell egyesületeket helyzetbe hozni azért, hogy a jogismeretük jobb legyen, túl sokat foglalkozunk azzal, mit nem szabad tenni, és jó lenne az arányt átbillenteni arra, hogy mit kellene tenni. Mindig óvatosan bánok ezzel a kérdéssel, annak ellenére, hogy a csábítás nagy. Már tíz éve csinálom, munkatársaimmal nagy adatbázison ülünk, milyen könnyű lenne megfogalmazni, hogy mit kéne tenni, útmutatókat összeállítani, jegyzeteket írni esetleg, igazgatóknak mankót adni arra, mit is kellene csinálni. Akkor váltok át, ha megpróbálom az igazgatónak elmondani, milyen egy jó igazgató, milyen döntéseket hoz egy jó igazgató, milyen döntéseket hoz egy jó rektor, polgármester. Ez más szerep, és abban a pillanatban a fejemre fognak csapni igazgatók, rektorok, polgármesterek, miniszterek, mondván, kiléptél a szerepedből, te valami mást akarsz. Akkor már nem egyedülként, ombudsmanként látom el a feladatomat, hanem belépek egy olyan piacra, ahol sokan vannak. Pusztán azért, mert ezen a területen hiány van, itt a csábítás, hogy lehetne tenni, de én inkább azt a megoldást választom, hogy megpróbálok együttműködni nagyon sok mindenkivel, átadni mindazt, ami benne van a beszámolóban vagy a fejünkben, hogy írja meg valaki más, csinálja meg valaki más, használják mindazt a tudást, ami bennünk van – de valaki állítsa össze. Ha majd nem leszek az oktatási jogok biztosja, szinte biztos, hogy meg fogok írni egy olyan könyvet, ami az igazgatónak nagy mankó lehet, hogy hogy kell a dolgokat úgy megcsinálni, hogy a keretek között maradjon. Akkor már megtehetem, akkor már nem fognak szidni azért, mert összetéveszttem a szerepemet. Ez nem félelem a közpolitikai vitáktól vagy azoktól, akik olyan pozíciót töltenek be, hanem én nagyon komolyan hiszek a demokrácia azon szabályaiban, hogy mindenki a saját mozaikján belül végezze el a feladatát, és ha a mozaikok összeállnak, előbb-utóbb lesz kép. Lehet igazgatni ezeket a mozaikdarabokat, a hiányokat ki lehet tölteni, lépjen be valaki a hiányokba, de ne az kezdjen el terjeszkedni, aki fölismeri a hiányokat, ne kezdjen el úgy tenni, mintha ahhoz is, meg valami máshoz is értene. Nem elhárítani akarom a felelősséget. Abban látom az én szerepemet, felhívni a figyelmet rá, hogy erdő van már a jogszabályok helyett, hogy el lehet ebben tévedni – mi is eltévedünk. Volt olyan szabály, amit két év után vettem észre, hogy megváltozott, és nagyon szégyelltem magam, mert egy interjúban rossz szabályokról beszéltem. Gyorsan korrigálnom kellett. A tévedés lehetősége még nálunk is fennáll, akik majdnem alig tévedünk ezen a területen.

Inkább az oktatási jogok biztosát ilyen kezdeményezőnek, lakmusznak tudom elképzelni, olyannak, aki az együttműködést szorgalmazza. Talán attól, hogy jogászként más optikával nézzük, látjuk, kik ülhetnének le, és bátorítani tudjuk azokat, akik elkezdenek ilyen munkát. Sőt, ami már megint egy furcsa a szerephez képest – mi a rossz dolgokat látjuk, a jogsértéseket – mi szeretünk dicsérni. Ha látunk jó példákat, akkor dicsérünk is, és ettől a dicséret értéke valószínűleg megnövekszik, hogyha olyan ember dicsér, aki egyébként a mindennapokban nem szokott. Nem tudjuk viszont átvállalni azt a szerepet, hogy például a jó gyakorlatokat összegyűjtjük. Az egy másik szerep, egy másik helyzet. Csak nagyon célzottan tudjuk.

Van egy másik dolog, ami miatt én nem akarok átbillenni, ezt a fajta harmóniát, amit említettél, igyekszem megtartani. Az igazi gondot abban látom – ilyenek leírását egyébként magam is fontolgatom -, hogy a vertikális kommunikáció jellemző a egész oktatásra, a társadalomra is, ha úgy tetszik, nincsenek horizontális információs hálók, amikben az igazgató, ha

kínlódik egy gonddal, nem felfelé kérdez – fenntartó, jegyző vagy miniszter felé -, hanem felhívja a húsz kilométerrel odébb lévő kistéleplési igazgató kollégáját, hogy mi a fenét csináltak ők hasonló helyzetben, ha volt olyan. Vagy a tanár felhívja a másik tanárkollégát, és tőle kérdez. Én erre buzdítom a pedagógusokat, mert annak sokkal nagyobb értéke van, mint annak, amit én mondok, vagy amit a miniszter, az államtitkárok mondanak. Az nagyon fontos, de nem olyan érdekes, mint amit a szférán belül kiizzadtak, megkínlódtak az érintettek. Ha én átveszem ezt a szerepet, és elkezdek javaslatokat megfogalmazni, ugyanolyan rosszul járok el, mint a miniszter vagy az államtitkár, aki ezekben a szerepekben tetszeleg.

Sokkal jobban hiszek az állampolgárok közötti kommunikáció erejében, mint a vertikális kommunikációban.

Mi volt a legnagyobb siker? Nem tudom megmondani. Szűk körben – ezt nem szoktam a nyilvánosság előtt mondani – mégis elmondok egy rövid történetet. A hivatalomban tárlatokat szervezünk, évente két-három alkalommal. Úgy néz ki, hogy még lesz egy kis pénzünk erre. Egy iskolában, ahol sok fogyatékkal élő gyerek van, farostlemezre színes homokot szórnak ragasztóra, és nagyon szép alkotásokat hoznak létre. Amikor a tárlat megnyitója volt, készült velem egy interjú, mindenki bent volt az én irodámban. Amikor bementem, láttam, hogy mindenki ül vagy áll, az én székembe nem mert beülni senki. Ott volt egy kis roma gyerek mellette, és mondtam neki, hogy „Fiatalember, foglaljon helyet!”. A gyerek büszkén beleült a székembe, vigyorogva nézett körbe, hogy most ő a legnagyobb sztár. Az iskola igazgatója elhívott egyszer egy bográcspartira, családdal együtt. A gyerekek betegek lettek, a feleségem nem tudott eljönni, hát elmentem én: farmerban, pólóban, bőrdzsekiben – hát bográcsparti, az udvaron. Kiderült, hogy nevelőtestületi értekezlet volt, még hozzá díszes nevelőtestületi értekezlet (*Derültség.*), ahol engem a nevelőtestület tiszteletbeli tagjává választottak, kaptam egy nagyszerű oklevelet is erről. Korábban még nem ért ilyen megtiszteltetés. Elmondták, nem azért, mert a tárlatot megszerveztem nekik, hanem mert ennek a kis cigánygyereknek a sorsát megváltoztattam, a nélkül, hogy tudtam volna, a nélkül, hogy éreztem volna, mekkora a pedagógiai értéke. Ezt a gyereket korábban nem tudták rávenni, hogy tanuljon. Nagyon jó tanárok dolgoztak vele, de minden alól kibújt stb. Attól kezdve, hogy az ombudsman székébe beült, azt mondta a tanárainak, hogy „És ha az ombudsman megkérdezi, hogy tanulok?” – és elkezdett tanulni. (*Derültség.*) A nevelőtestületben van egy hölgy, aki az egyik lábára biceg, odament hozzá, és azt mondta neki: „Te, te itt bicegsz a rossz lábaddal, nincs az iskolában lift. Szóljak az ombudsmannak...?” (*Derültség.*)

Megmondom őszintén, hogy bár ez nem jogász feladat, erre vagyok a legbüszkébb, hogy egy kisgyerek sorsára két mondatom olyan hatással volt, hogy ezáltal megváltozott az élete, és hogy az iskola tiszteletbeli nevelőtestületi taggá választott. Ez ott van a doktori oklevelem mellett – nincs kitéve a falra, mert egyiket sem teszem ki, de legalább annyira büszke vagyok rá.

Az internetre két kérdés is érkezett. Természetesen ott van az interneten 2000 óta. Mindenféle mérések vannak, és nagy versenyek vannak, de a magyarország.hu évek óta kihozza, hogy a hivatalunk honlapja az ötödik legnépszerűbb közigazgatási honlap. Az Alkotmánybíróság az első, aztán az egészségbiztosító, nyugdíjbiztosító – bocsánat, az Apeh az első. Mi vagyunk az ötödikek. Hatalmas látogatottsága van, hírportálok irigykedve figyelnek arra, hogy milyen a látogatottság. A Google egyik felmérése szerint – elküldték nekünk –, miközben az Index és az Origo hét pontot kap, az OKM honlapja ötöt, mi nyolcat. Tízet csak a Google maga... Természetesen az internet adta lehetőségeket kihasználtuk.

Lehet, hogy belőlem egy kicsit a filosz beszél, amikor sajnálom, hogy nem jutnak el a könyvek. Annak a világnak nem nagyon örülnék, amelyben egyetlen példány se jelenhetne meg a beszámolómból. Valószínűleg akár a saját pénzemen, de egyet meg fogok jelentetni, még ha egy kis csemete meg is hal érte, vagy olyan papírra nyomtatjuk, amiért nem kell meghalnia fának, de egy könyv jelenjék meg. Az ombudsmannak egy feladata van: számoljon be a tevékenységéről. Az összes többit úgy csinálja, ahogy akarja, ahogy helyesnek látja, nem szólhat bele senki. Az az egy kötelessége megvan, hogy beszámoljon. Ezért lelkiileg kicsit fontos a beszámoló. Tényleg nagyon sokat gondolkodunk egyébként, hogy hogyan jussunk el az érintettekhez.

A felvett, de be nem iratkozott hallgatók kérdéséről csak annyit tudok mondani, azért nem ombudsmani feladat, mert nem panaszként jelentkeznek. Ez nem a hallgatók problémája, hanem a felsőoktatás rendszeréé, a felsőoktatás fenntartói problémája, nem jelentkezik állampolgári panaszként, állampolgári problémaként, ezért, miközben természetesen a jelenséget látom, nem fogok ezzel szemben fellépni.

A jegyzők valóban nagyon fontos szereplői a közoktatásnak. Van a jegyzők tevékenységének egy különleges oldala, nevezetesen, hogy gyakran nem a jegyzőknek kellene eljárni, hanem a fenntartó önkormányzatnak mint fenntartónak, de ezt lenyomják szépen a jegyzőre, csinálja ő, mert úgyis ért hozzá – vagy úgyszincs más dolga –, és innen erednek konfliktusok. Nem kívánom nagyobbra fölhozni a jegyzők szerepét, mint amekkora az szabály szerint, mondván, hogy ha már úgyis ők döntenek a polgármesterek és az önkormányzat helyett, akkor már őket tegyük górcső alá. Én tehát meghagynám ott a szerepüket, ahol van, ami a közoktatás rendszerében jelentős, de nem jelentősebb, mint a fenntartó önkormányzaté.

A jó gyakorlatok bemutatására említettem, hogy nagyon jó lenne, de nem hiszem, hogy nekem elhinnék, hogy én a jó gyakorlatokat gyűjtöttem össze, mert az én agyam más logikára működik, és lehet, hogy a hitelességemet veszteném el.

A jogok és kötelezettségek kérdéskörében ismerik az én álláspontomat. Én nem hiszem, hogy a rendszerváltás egy deformáció volt: az egy olyan változás volt, ami azt indukálta, hogy végső soron az iskolában is a demokratikus alapelveknek kell érvényesülniük. Van egy veszélyes elem, amikor összekötjük a jogot és a köteletséget oly módon, hogy azt mondjuk, a jogokkal akkor élhetsz, ha a kötelezettségeidet teljesíted. Demokratikus körülmények között ez a tétel nem igaz, és volt időszak, amikor az antidemokratikus keretek között viszont igaz volt. A szovjet emberi jogi felfogás azt mondta, akkor élhetsz az emberi jogaidal, ha a köteletségedet teljesítetted. Kétségtelen, most úgy érezzük az oktatás világában, mintha kilengett volna az inga – szerintem nem, ez csak egy érzet. Az általam leírtak szerintem világosan teszik le azokat a cövekeket, amelyeken belül érvényesül a jog is meg a kötelezettség is. Az igaz – és ezzel nehezen tudok mit tenni –, hogy hiába írjuk le ezeket a történeteket, és mondjuk el a jogok és kötelezettségek viszonyrendszerét, a jogi legendák még a mi környékünkről is, illetve hozzánk kötődően is elindulnak. Gyakran hallom, hogy az ombudsman azt mondta, nem lehet kiküldeni a gyereket az óráról, az ombudsman azt mondta, hogy a mobiltelefon bevitele teljesen legális és semmilyen módon nem korlátozható, az ombudsman azt mondta, hogy az érettségien nem lehet nyilvánosan kihirdetni az eredményeket – tehát ilyen városi legendák keringenek, nem győzöm elosztatni őket. Sosem mondtunk ilyet, de valami miatt ez vagy egyszerű, vagy a legenda természetével kezd el élni. A tíz év ezt is hozta, hogy már legendák is keringenek.

A nyolcosztályos gimnázium esetében nem látom pontosan... A problémát abban látom, amiről beszéltem: ha közügy lenne az oktatás, nem lehetne egy költségvetési törvényben elbújtatni oktatási kérdéseket. Remélem, hogy pénzügyminiszteri rendelettel nem írtak felül

törvényt, mert akkor nagyobb a baj. Az arról szóló vitába kellene bevonni mindenkit, hogy Magyarországon hogy nézzen ki az oktatási rendszer. Most nem vonunk be. Úgy változott meg az oktatás struktúrája, hogy nagyon sok mindenkit kihagyunk belőle, nagyon sok mindenkinek a véleményét nem kértük be, és ezek az anomáliák valószínűleg a rendszerváltás utáni Magyarország minden évében előfordulnak az úgynevezett saláta- vagy költségvetési törvényben.

A mellékletek üresek – ez az én hibám, bocsánatot kérek érte. Ígérem, hogy az ezer példányból a tanácstagok kapnak, és abban már benne lesznek a statisztikai adatok, a mellékletek. Nézzék el nekem, hogy nem színes formában, mint korábban volt, mert az nagyon megrágította volna, hanem fekete-fehér táblázatok lesznek benne. Elnézést kérek tehát, ez az én hibám, hogy nem küldtem el. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Szebedy Tas úr kért még szót.

DR. SZEVEDY TAS: Elnézést kérek, hogy még egy hozzászólással nehezítem a vita lezárását. Igazából csak a megjegyzések szintjén.

Az egyik, amit szeretnék az OKNT elé terjeszteni javaslatként: szerényen mondta Tamás az elején, hogy nulla forint költségvetési támogatásra nyílt meg az út a következő évben. Én javaslom, az OKNT támogassa azt, hogy a tavalyit elérő költségvetése lehessen. Én ezt akkor is javaslom, hogyha ez vitát vagy újragondolást igényel. Nem tartom elfogadhatónak a magam részéről, az itt elhangzottak alapján sem, hogy nulla forintos költségvetéssel kelljen egy ilyen jelentős feladatnak működni. Ezt határozati javaslatként is szeretném előterjeszteni.

A második: az internet kontra kiadvány témakörben egyetlenegy példát hadd említsek. Hogy van internetes portál, erről Tamás is tett említést, ez működik, ráadásul 8 pontos, ami nem kis dolog. Egészen más célt tud betölteni, más eszközként használható egy internetes szövegelérhetőség. Bizonyos helyzetekben, ha használni kell, ugyanúgy ki kell nyomtatni, ugyanúgy pusztulnak a fák. Zárójelben tennék egy megjegyzést, hogy rongyokból meg műanyagból is lehet papírt előállítani, úgyhogy szorgalmaznám az ilyen alternatívák megjelenítését – ez a vicc helye volt. Viszont a pedagógus szakmai viták határát és értékét igen jelentősen csökkentette, hogy a pedagógiai szakmai folyóiratok kiadványainak a támogatása megszűnt. Ezzel, hogy van egy Köznevelésünk egy Új Pedagógiai Szemlénk és az Iskolakultúra, ami még uralja a szakmát, a horizontális vitalehetőségek, kiadványok híján nagyon visszaszorultak. Ebben nem nyitott alternatívát az ott legtöbbször emlegetett lehetőség – én is benne voltam ilyen bizottságban -, hogy jelenjenek meg interneten. Abból nem lesz horizontális beszélgetés, az egy egészen más cél, hogy ott is megjelenik.

A harmadik a törvényismeretre vonatkozik. Én olyasmire gondoltam, jó volna, hogyha az ombudsman is megerősítené, amit nagyon sok szakmai szervezet, intézményvezetők egyéb szövetségek megfogalmaznak, hogy most már, egy idő után, dereguláció nélkül ez a helyzet nem lesz kezelhető. A 65 százalékot én tragikusnak érzem, hogy ezt meri mondani egy országgyűlési képviselő, hogy az elég. Szerintem nem. Szükség van a deregulációra.

A másik: tarthatatlan az a helyzet, hogy amikor nulla forintot kap egy oktatási ombudsman, amikor a költségvetési törvény csökkenti az alapnormatívát, 40-60 ezer forintos konferenciákon lehet megszerezni az oktatást irányító vagy szabályozó törvények ismeretére, az épp aktuális törvénykezésre vonatkozó útmutatókat. Szerintem ez egyszerűen elfogadhatatlan helyzet. Ha egy intézmény akar venni egy CD-jogtárt, akkor annak a havi előfizetése 28 ezer forint, és egyetlenegy gépre ad jogosítványt, hogy egy intézményben egy számítógépen működhet.

Ha már arról van szó, hogy kéthetente megváltozik az alaptörvény valamely paragrafusa, akkor minimálisan meg kellene teremteni a lehetőséget – és szerintem ez tartozik az ombudsman javaslattevő körébe is -, hogy ez követhető legyen, minimálisan úgy, hogy legyen egy olyan ingyenes jogtár-lehetőség – akár internetes szintű is –, ahol minden intézmény nap mint nap, ha vitás helyzet van, utána tudjon járni az érintett jogoknak. Én a CD-jogtárat az iskolában visszamondtam, mert már nem tudjuk. Egy gépre semmi értelme nincs. És nézegetjük a Magyarország.hu vagy nem tudom, melyik oldalon, de ott meg nincsenek olyan mértékben frissítve, hogy naprakészen lehetne követni. Azt gondolom, ide egy ombudsmani javaslat, esetleg egy OKNT-javaslat is megszülethetne megerősítésként.

Ahhoz ragaszkodnék, hogy legalább szavazzunk arról, hogy ne nulla forint legyen az ombudsmani költségvetés. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm.

HORN GYÖRGY: Egyetértek azzal, amit Tas mondott, de korrigálnám. Az elmúlt három évben az Oktatásért Közalapítványnak a minisztérium odaadta a pedagógiai folyóiratok támogatására – az elmúlt években az alkutatóriumban én elnökölök, tehát tudom, hogy minden évben 25-30 millió forintot a pedagógiai szakmai lapokra elkölt. Tehát nem csak két vagy három lap, hanem épp ez a két lap egyáltalán nem kapott az általad felsoroltak közül... *(Dr. Szebedy Tas. Ebben nem vagyok tájékozott.)* Csak arra mondtam, hogy ezt javítsuk.

A másik pedig az, hogy az OKM honlapján hozzá lehet férni, van külön egy olyan link, amelyikkel – nem is különösebben bonyolultan - az összes közoktatást érintő jogszabályhoz hozzá lehet férni. Ettől persze még igazad van a jogszabályok működésében, mindennel egyetértek, de precizírozzuk: nem kell ahhoz a CD-jogtárt megvenni, ma Magyarországon egy iskolavezető vagy egy állampolgár az interneten viszonylag egyszerűen, ingyen hozzájut valamennyi jogszabályhoz. Más kérdés, hogy mennyire van összehangolva stb. – az összes többiben egyetértünk.

DR. KESZEI ERNŐ: Egy praktikus javaslatom lenne. Szerintem intézzen előbb egy körkérdést például Zsuzsa mindannyiunkhoz, kérünk-e nyomtatott példányt. Mert nekem praktikusabb ilyen dokumentumokból egy online kereshető példány, úgyhogy én például szívesen lemondok – a szűkös helyzetre tekintettel különösen – arról, hogy nyomtatottat kapjak.

Ha már szónál vagyok, megjegyzem, van valami igaza Szebedy Tas igazgató úrnak abban, hogy nehéz hozzájutni rendeletekhez. A törvényekhez egyszerűbb, mert az Országgyűlésnél hozzá lehet férni. Néha nem triviális megtalálni. Ezért javasoltam én, hogy az ombudsmani oldalon is lehet például egy oktatási jogtár – köz- és felsőoktatási –, ahol tényleg ott van minden, és az legyen olyan felhasználóbarát, hogy az informatikához legkisebb affinitású történelemtanár is két perc alatt megtalálja, amit keres. *(Derűltég, közbeszólások.)*

DR. SZEBEDY TAS: Nem akarok én Gyurival vitatkozni, de egy CD-jogtárban én meg tudok keresni egy témára vonatkozó dolgokat, míg az oktatási honlapon órákig böngészem, hogy egyáltalán tényleg mi az, ami erre vonatkozik. Nem tudok téma szerint keresni.

DR. KESZEI ERNŐ: Ezt jelenti, hogy felhasználóbarát, hogy minden előismeret nélkül két perc alatt megtaláljak valamit, ha tudom, hogy mit keresek.

DR. SZEVEDY TAS: Ha tudod, hogy mit keresel, megtalálod.

DR. KESZEI ERNŐ: Végül egy technikai megjegyzés – elnézést, hogy én még visszatérek erre, de fölvetted a kamera dolgát, és arra nem volt reflexió. Azért is megkérdezném még egyszer, mert az egy nagyon hatékony eszköz, különösen olyan intézményeknél, amilyenben én is dolgozom, amelyik viszonylag benn van a városban, ahová olyan sok mindenki betéved, és olyan sok mindent elvisz onnan erőszakosan vagy akár véletlenszerűen is. A benzinkutaknál engedélyezett a rögzítése a felvételeknek – többször kiderült, milyen hasznos lehet. Nem lehet analógiába hozni egy oktatási intézményt egy benzinkúttal, hogy ugyanúgy tulajdonmegóvás? Legalább két hétig vagy néhány napig el kellene tenni, és csak aztán megsemmisíteni. Köszönöm szépen.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Csak két mondat még.

Támogatom Szebedy Tas javaslatát, azzal a bővítéssel, hogy ne csak az anyagira térjünk ki, hanem egyértelmű volt, hogy nagy meglepéssel olvastuk a jelentést, valamint követjük az ombudsman munkáját. Valahogy így, egy ilyen megerősítést tehetnénk.

A másik, amit mondanék, hogy a jogdsungelben újabb indák azzal jönnek – majd a következő témánál ezt kifejtem, a tankönyvnel –, hogy az alapszabályoknak, alap jogi rendeleteknek a mellékletei, valamint a magyarázatai túlírják, továbbírják a jogot, olykor felülírják. De ez egy külön téma.

GÖRBE LÁSZLÓ: Igazat adok, hogy az oktatási jogok megtalálhatók az Oktatási és Kulturális Minisztérium honlapján. Sajnos, az iskolában nem csak oktatási jogok vannak, hanem rengeteg egyéb jogszabállyal is találkozunk, tehát teljesen igaz, hogy az igazgatók körülbelül 60 százalék alatt vannak, bármennyire igyekeznek is megtartani. A törvényekhez való hozzáférést egy kicsit olcsóbbá kellene tenni, mert ezt nem tudjuk kifizetni. Elég, ha ki tudjuk fizetni az Oktatási Közlönyt meg a Magyar Közlönyt.

DR. SZEVEDY TAS: Amíg határozatképesek vagyunk, legalább a támogatásról próbáljunk dönteni, és utána még beszélgethetünk. Ha nem leszünk elegenden, ilyen határozatot sem tudunk hozni.

KOSINSZKY ZSUZSA: Már nincs meg a határozatképesség.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Van egy javaslatom a nulla forinttal kapcsolatban. Az a baj – bár a jegyzőkönyvben valószínűleg benne lesz –, hogy a nulla forint folyosói pletyka, nem meri senki leírni. Ha azt mondja az OKNT, hogy ne legyen nulla forint...

DR. SZEVEDY TAS: Ne legyen kevesebb, mint a tavalyi.

DR. AÁRY-TAMÁS LAJOS: Én ezt nagyon jó néven veszem, nem baj, hogyha az OKNT bármilyen oknál fogva erről nem dönt. Én csak elmondtam a dilemmámat. A felelősség az enyém, hogy megharcoljak ezért a költségvetésért. Minden támogatás jól jön, természetesen, ami a minisztérium felé jelzés értékű. Azt látom, hogy sokan marakodnak ma a pénzért. Az nagyon

rosszul esne, ha én is alulmaradnék, és még az OKNT-t is magammal rántanám, aki a segítségemre volt ebben.

ELNÖK: Hová? Innen hová?

DR. MIHÁLY OTTÓ: Egy szögletes zárójeles megjegyzés. Nem tudom elfogadni, amikor egy középiskolai tanárról – legyen történész, magyarázó, bármi – természetesen azt mondjuk, hogy nem ért ehhez a dologhoz. Én ebben nem szeretnék olyan kitétel, hogy olyat csináljunk, amit egy olyan történelemtanár is meg tud oldani, akinek fogalma sincs arról, hogy hogy kell kezelni. Ma már ne legyen tanár, akinek fogalma sincs, hogy ezt hogy kell kezelni. Ezek olyan megengedések, amiket a világon sehol senki nem merne már kimondani, hogy van olyan középiskolai tanár, aki nem ért ahhoz, hogy hogyan kell egy honlapra fölmenni, meg kezelni az ilyen információkat. Engem is leiskoláznak az unokáim, nem erről van szó, totál hülyére vesznek, de ez nyilvánvaló!

DR. KESZEI ERNŐ: A felhasználóbarát azt jelenti...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Az rendben van, csak ne tegyük hozzá, hogy az a tanár, aki totál nem ért hozzá – nem szeretnék már ilyeneket látni.

DR. KESZEI ERNŐ: Azt mondtam „kisebb affinitása van”.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: És azt ne tegyük hozzá, hogy történelemtanár! (*Derültség. – Közbeszólás: Kémiatanár!*) Adatbázis-kezelésben a történész általában professzionális. Mindenféle adatbázisban. (*Közbeszólások, zaj.*)

ELNÖK: Javasolom a jegyzőkönyvben kémiatanárra javítani.

Kedves kollégák előttem van egy cédula, miszerint többen jelezték, hogy negyedkor elmennek. Ezt már többen túlteljesítették, mert még nincs negyed, de már távoztak. Én úgy gondolom, hogy a közleményben, amit erről az ülésről közreadunk, nem határozatokról fogok beszélni, mert nincs meg a határozatképesség, hanem hogy milyen vélemények hangzottak el, és miket ajánlottunk a biztos úr figyelmébe, másrészt pedig nagyon hangsúlyosan szeretném szerepeltetni benne azt a közmegelegedést, ami a ti munkátokkal kapcsolatban a hozzászólásokból tükröződött.

Miután most már csak az van hátra, hogy megköszönjem a jelenlétet meg a beszámolót, és boldogabb égtájak felé való távozásodra ünnepélyesen engedélyt adjak, meg kell mondanom, hogy a következő napirend tárgyalása problematikussá vált a mai napon. Nagyon fontos kérdésekről van szó, amelyek nyilván határozatot igényelnének, ezért kérdezem Lajost, mit szól ehhez.

DR. SZENES GYÖRGY: Akkor ezt lezártuk, ugye?

DR. SZABADOS LAJOS: Teljesen természetesen tudomásul vesszük – más kérdés, hogy nem OKNT-tag TTB-tagok is itt voltak, fölősegesen ülték végig. Én inkább arra utalnék, hogy ezért ágálok én is többem magammal az ellen, hogy itt ilyen kitalációk jöjjenek be, mint az első

napirend, mert ezek felborítják a rendünket. Ezeket vissza kell utasítani, nem kell velük foglalkozni, akárki adja is be. Ennek a szervezetnek van egy működési rendje, a szerint kell haladni. Lényegében minden más problémájával foglalkozunk, csak a saját magunkéval nem. Nincs probléma. Egy alkalommal megtárgyaljuk, csak ez a tanulság legyen belőle, hogy itt a minisztérium részéről, most már az Országgyűlés egyes frakciói részéről is... Hogy megy ez? *(Dr. Mihály Ottó: Nem ők adták! Sőt, abszolút nem örülnek neki!)* Ki adta?

HORN GYÖRGY: Az Országos Érettségi Vizsgabizottság hozta ide.

DR. SZABADOS LAJOS: Te, Ottó, én már nem vagyok gyerek: egy évben születünk. *(Derűltség.)* Abból indult ki ez a dolog? Nem abból. Abból indult ki, hogy volt egy ilyen saláta, abból kicsemegézték.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Abból indult ki, nem bírtuk elviselni, hogy egy képviselő egy ilyen bead. Erre nekiálltunk, és foglalkoztunk vele, hogy legalább szakmailag elmondjuk, hogy ne nézzenek bennünket hülyének. Innen indult ki. Csúnya dolog a részünkről, elfogadom, de ezért idehoztuk.

DR. SZABADOS LAJOS: Ebben az egyben most egyetértünk. *(Derűltség.)*

DR. ILIÁS LAJOSNÉ: Iliás Lajosné vagyok, a TTB tagja, és nagyon szépen köszönöm, hogy jelen lehettem ezen a magasröptű OKNT-ülésen. Legfőképpen annak örülök, hogy az ombudsmani jelentést és ezt a kérdéskört meg tudtuk beszélni. Számomra, ha semmi másért, már ezért megérte.

Ami a napirendünket illeti, én három fontos szakmai programot mondtam le azért, hogy itt most jelen lehessen, hiszen a Tankönyv és Taneszköz Bizottság elnöke számolt volna be a mi tevékenységünkről. Körülbelül második olyan alkalom volt, amikor az OKNT napirendjére tűztek, és – érdekes módon – mindig a legutolsó lett a napirendek között. Értelemszerűen mindig el is maradt. Én ezt most nem vádképpen mondom...

ELNÖK: Dicséretként.

DR. ILIÁS LAJOSNÉ: Tényként mondom el. Hogyha ez a téma ennyire nem fontos, akkor nem is kell napirendre tűzni, ki kell osztani mindenkinek, olvassák el otthon, és írják meg a véleményüket. De azt megcsinálni, hogy fölöslegesen – illetve nem fölöslegesen, mert nekem most hasznos volt, hiszen én is iskolaigazgató voltam húsz évig, és tudom, hogy ez milyen fontos, és azonosulni tudok az itt elhangzott pozitív véleményekkel... De borzasztóan sajnálom ezt az egészet. Ha napirend előtt soron kívül fölvetődik egy téma – én is több szakbizottság tagja vagyok –, azt utoljára szokták betenni, nem legelőre.

Kaptam egy meghívót, amiben egy napirend volt, amit a miniszter úr írt alá. A napirend szerint is utolsó volt, mint mindig, a tankönyvbizottság beszámolója. De hogy még elé betesznek egy napirendet – amit nem kételek, hogy szükséges és fontos volt –, a helyett azt gondolom, most kellett volna betenni azt, és akkor a tisztelt hölgyek-urak bőséges idővel rendelkeznének, hogy megtárgyalják. Elnézést, köszönöm szépen.

ELNÖK: Kérem szépen, meghallgattuk, a nélkül, hogy egyetértettem volna azzal, amit ön mond. Ha a parlamentben elhangzik egy olyan képviselői indítvány, amelyiket veszélyesnek tart az Országos Köznevelési Tanács, vagy ennek egy bizottsága, hogy netán a mi szakmai véleményünk kontrollja vagy ellenkezése ellenére törvénnyé válik, akkor ez nem egy akármilyen dolog beiktatása a napirendbe, hanem egy létfontosságú kérdés. Ezért került erre sor.

DR. ILIÁS LAJOSNÉ: Ha ilyen fontos, akkor utoljára kellett volna tenni!

ELNÖK: Számomra ez nem elég logikus, de majd egyszer megértem.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nyilván van, aki egyetért az elhangzottakkal – én például egyetértek. (Zaj.)

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nekem lenne egy javaslatom, mert tulajdonképpen egyetérték azzal, hogy ez egy nagyon-nagyon rossz helyzet, szerencsétlen helyzet, szakmailag is jó. Ezért azt javaslom, szögezzük le, hogy következő alkalommal napirendre tűzzük mind a két elmaradt napirendet, és mindkettő elől szerepeljen, első és második számú napirendként. Tényleg nem lehet megtenni, hogy most már az én emlékezetem szerint is másodszor vagyunk ebben a helyzetben, tehát úgy tűzzük napirendre, hogy biztosan tárgyalásra kerüljön, és határozatképesen tudjunk vele foglalkozni.

ELNÖK: Értelmetlenné válik az a kérdés, amit föl akartam tenni, hogy rendkívüli OKNT-ülést iktassunk-e be. Mert akik most megszavazzák, hogy igen, azok jelen vannak, de jó néhányan nincsenek itt.

DR. SZABADOS LAJOS: Nem kell ehhez rendkívüli!

ELNÖK: Jó, akkor a határozatunk az, hogy köszönetet mondunk a biztos úrnak a jelentésért és a jelenlétért, másrészt az Országos Köznevelési Tanács következő ülésén első napirendi pontként fogjuk tárgyalni a Tankönyv és Taneszköz Bizottság beszámolóját, és elnézést kérünk a jelenlévőktől. Már csak az szolgál számunkra vigaszul, hogy azért élvezték...

DR. SZEBEDY TAS: Tisztelt OKNT! Tudván ugyan, hogy nem vagyunk határozatképesek, van még egy sürgős határidejű feladatunk: a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program Monitoring Bizottságában volt az OKNT-nek delegáltja, Hunyady Györgyné, aki lemondott erről a megbízatásáról. Azt írta, hogy „Tisztelt Elnök Úr! Kérem, hogy az OKNT mentsen fel a TIOP Monitoring Bizottság tagsági feladata alól, és helyettem delegáljon más szakembert a tanács képviselőjére. Indoka: a megváltozott munka- és életkörülmények nem teszik lehetővé a megfelelő szintű részvételt.” December 2-án a bizottságon belül munkacsoportok alakulnak, új delegált tagokkal, ezért nagyon fontos lenne, hogy az OKNT képviselője már abban részt tudjon venni. Én egy szerény javaslatot tennék. Mivel nem vagyunk határozatképesek, tehát erről valószínűleg nem tudnánk erről dönteni, de egy elektronikus javaslattevő kört indítsunk el. Nem tudom, mikor lesz egyáltalán újabb OKNT-ülés...

KOSINSZKY ZSUZSA: December második csütörtöki napja – az késő.

DR. SZEVEDY TAS: De nem tudunk előbb delegálni, mert ahhoz kell egy határozat.

KOSINSZKY ZSUZSA: És egy olyan variáció, ami egyszer már volt, hogy egy képviselő, akit utólag megerősít az OKNT. Körbeküldtünk egy elektronikus levelet, amelyben kértük, hogy jelöljenek, a jelöltek nevét ismét körbeküldtem, és szavazott a testület. Utólag pedig megerősítette.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Sajnos, bocsánat, hogy szólok, az általános tanulságot sose vonjuk le. A múltkor Keszei Ernő nagyon világosan megfogalmazta, ami teljesen magától értetődő: egy ilyen személyi kérdést öt perc alatt az első napirendként el lehet intézni, és nem kerülünk ilyen helyzetbe. Nyilván boldogok leszünk, ha valaki ezt elvállalja, rendesen csinálja, de a formákat be kellene tartani: személyi kérésekben korrekt döntések születnének.

DR. SZEVEDY TAS: Nem tudunk most dönteni.

ELNÖK: Hozzátenném, hogy a körbeküldés előtt a feltüntetett, javasolt személyektől egy visszajelzést kellene kapni, hogy ha rájuk esik a többség választása, tudják-e vállalni. És akkor egy újabb körben már csak azoknak a neve menjen körbe, akik megválasztásuk esetén vállalják. Egyébként megkérdeztem Zsuzsát, milyen megterheléssel jár, mert szerettem volna kérni, hogy ő szóban egészítse ki ezt a javaslatot. Azt mondta, hogy évente maximum két ülést jelent, vagyis nem olyan nagy elfoglaltság. Mondott is valami magyarázatot ennek a szakmai háttéréről, de nekem az így, első hallásra, nem volt egészen világos, hogy tulajdonképpen mihez kell hozzájárulni. Nem kész anyagokat kell minősíteni, hanem bizonyos paramétereket, amelyek mentén anyagok elkészülhetnek. Ő is összesen kétszer volt egyébként.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Tulajdonképpen kritériumok elfogadásával, indikátorok meghatározásával foglalkozó csúcyszerv.

ELNÖK: Tehát nem konkrét pályázatokat minősít.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Általában a pályázatok előkészítéséhez készít...

ELNÖK: Jó, akkor köszönettel bezárom az ülést.

(Az ülés végének időpontja: 13 óra 29 perc)